Ազգ
Azg
armenian daily

17 ՄԱՅԻՍ 2000 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 89 (2057)

Ռուսաստանի 64 գեներալներ հրաժարական են տվել

ՄՈՍԿՎԱ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Ռուսաստանի պաշտպանութեան նախարարութեան եւ գլխավոր շտաբի ղեկավարութիւնը հրաժարական է ներկայացրել: Իրենց պաշտօնից պաշտօնազրկվում են հերթական 64 գեներալներ եւ ծովակալներ: Նման միջադէպ զինված ուժերում չէր եղել, հաղորդում է «Իզվեստիա» թերթը: Զինվորական պետերի հետ մի քանի ոչ պաշտօնական հեռախօսազանգերից հետո թերթին հաջողվեց պարզել, որ նման փաստ տեղի ունեցել է: Կադրերի արտահայտման ընթացակարգը կամավոր-ստիպողական բնույթ է կրել: Հրաժարականները գրվել են պաշտպանութեան նախարար Իգոր Սերգեեւի հրամանով:

Ճշգրտվում է Էմիլ Լահուդի Հայաստան այցի ժամկետը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 15-ին Լիբանանում Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպան Արման Նավասարդյանը հանդիպել է Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահ, գեներալ Էմիլ Լահուդի հետ: ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնութեան հետ հարաբերութիւնների վարչութիւնից հայտնում են, որ հանդիպման ընթացքում քննարկվել են հայ-լիբանանյան համագործակցութեան բոլոր բնագավառները, միջազգային խաղաղ գործընթացը, ինչպես նաեւ նախագահ Էմիլ Լահուդի Հայաստան կատարելիք պաշտօնական այցի ժամկետները:

EXCLUSIVE

Իսլամիզմը բացահայտօրեն սպառնում է Հայաստանի ու Արցախի անվտանգութեանը

Եվս մեկ անգամ պնդեց Քերոլայն Քոքսը «Ազգին» տված հարցազրույցում

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Անցյալ ամսին բարոնուհի Քերոլայն Քոքսը հնտերնետով տարածեց հայ ժողովրդին ուղղված իր բաց նամակը, որով զգուշացնում էր Հայաստանն խաղաղ կորցնելու եւ երկրորդ անգամ ցեղասպանութեան ենթարկվելու վտանգից: Կարճ ժամանակ անց, մայիսի 12-ին, լեդի Քոքսը ժամանեց Հայաստան ու Արցախ եւ օգտվելով նրա հետ հանդիպելու պատեհ առիթից, խնդրեցինք որոշակի պարզաբանումներ տալ. արդյոք ահազանգի իրական հիմքեր կա՞ն:

–Անցյալին տարածված ձեր մի հայտարարութեամբ, որը տպագրվեց **«Ազգում»**, հայաստանցիներին ահազանգեցիք. «Դուք այժմ կանգնած եք խաղաղութիւնը, նաեւ Ձեր անկախութիւնը կորցնելու վտանգի առջեւ»: Ի՞նչ հիմքեր կային այդպիսի տագնապալի ահազանգ հնչեցնելու համար:

– Հայաստանի վերաբերյալ իմ մտահոգութեան պատճառների մասին նամակում խոսել եմ կես առ կես, ներքին ու արտաքին վտանգների մասին նույնպես արդեն գրել եմ: Դուք գիտեք, թե ինչ հարգանք ունեմ այս երկրի նկատմամբ եւ տեսնելով ինչ է կատարվում ձեր երկրի դեմ, համոզվել եմ, որ վիճակը շատ է ծանրացել: Միացյալ Նահանգների Կոնգրեսում մի հասակ նյութ է դրված կոնգրեսմեն Սմայթի կողմից եւ Կոնգրեսին ուղղված իր նամակում Սմայթը նշում է, թե կողմնակից է արտաքին վտանգի ռազմական իսլամիզմի վերաբերյալ իմ մտահոգութիւններին, որը Չեչնիայից է տարածվում: Վերջին շաբաթ լուրեր էին շրջում, որ այդ տարածքն ընդարձակվում է: Դա կարող է անցնել այստեղ, այդ ժամանակ Հայաստանի ու Արցախի ապագան վտանգված է: Եթե մի երկիր վտանգի մեջ է, նա ուժեղ ղեկավարութեան կարիք ունի, որը ցույց կտա իր ուժը:

Տես ♦ էջ 3

Հունաստանի դեսպանը ՀՌԱԿ գրասենյակում

Երեկ Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցութեան կենտրոնական գրասենյակ այցելեց Հայաստանում Հունաստանի դեսպան պրն Պանայոտիս Զոգրաֆոսը, ընկերակցութեամբ դեսպանատան առաջին քարտուղար տիկին Էլենի Սորանայի: Դիվանագետներին ընդունեցին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչութեան ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը եւ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը: Ավելի քան երկու ժամ հյուրերն ու հյուրընկալները զրուցեցին Հայաստանի ներքաղաքական վերջին անցուդարձերի մասին, քննարկեցին դրանց հնարավոր զարգացումները: Առանձին ուշադրութեան առարկա դարձան տարածաշրջանային անվտանգութեան հարցերը, որոնց մասին պրն դեսպանը ներկայացրեց իր երկրի տեսակետները: Հատուկ կարեւորութեամբ շոշափվեց Հայաստան-Հունաստան հարաբերութիւնների հարցը: Ռ. Միրզախանյանը գոհունակութիւն հայտնեց շահագրգիռ ու բարեկամական հետաքրքրութեան համար, որ Հունաստանը ցուցաբերում է մեր ժողովրդի ու պետութեան հանդեպ: Զրույցին ներկա էր նաեւ **«Ազգի»** գլխավոր խմբագիրը:

Թուրքիայի նոր նախագահ Սեզերը երդվեց հավատարիմ մնալ Աթաթուրքի սկզբունքներին

ԱՆԿԱՐԱ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 16-ին տեղի ունեցավ Թուրքիայի նորընտիր նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերի երդման արարողութիւնը, որից հետո Սեզերը պաշտօնապես ստանձնեց նախագահի պարտականութիւնները: Երդումն ընդունելուց հետո Սեզերը հանդես եկավ ելույթով, որում մասնավորապես ընդգծեց Աթաթուրքի սկզբունքներին հավատարիմ մնալու իր վճռականութիւնը: «Թուրք ազգն արժանի է առավել առաջադեմ պայմանների, առավել ազատ պետութեան, առավել երջանիկ «կյանքի»», նշել է նա: Սեզերը նաեւ ընդգծել է Թուրքիայում օրենքի գերակայութիւն ապահովելու իր վճռականութիւնը: Երեւանի ժամանակով ժամը 18.00-ին Թուրքիայի նախագահի նստավայրում՝ Չանկայայում, տեղի ունեցավ Դեմիրելի կողմից Սեզերին պաշտօնը փոխանցելու արարողութիւնը:

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերի 27-ի նախաքննութեան մասնակի ավարտը

Նաիրի Հունանյանի եւ շրջանակի գործը կհանձնվի դատարան

Հոկտեմբերի 27-ին ԱԺ դահլիճում իրականացված ահաբեկչութեան գործը, որը հետագայում որակավորվեց իբրեւ պետական հեղաշրջման փորձ, իր մի մասով արդեն ի մի է բերված, եւ ըստ հավաստի աղբյուրների՝ օրերս կհանձնվի դատարան: Դատաքննութեան առարկա կդառնա ահաբեկչութիւնն իրականացրած հնգյակի անմիջական գործունեութիւնը: Հոկտեմբերի 27-ի նախաքննութիւնից այսպիսով առանձնացված են երկու գործեր՝ մեկն անմիջական տղանութիւնները, որ իրականացրել են Նաիրի եւ Կարեն Հունանյանները, Էդիկ Գրիգորյանը, Դերենիկ Բեջանյանը եւ Վռամ Գալստյանը: Դրդիչների, աջակցողների գործը կշարունակվի առանձին քննվել: Նախաքննութիւնն այս մասով եզրագծին չի հասել, եւ օրենքով դեռեւս ժամանակ կա մինչեւ գալիք հոկտեմբերի 27-ը, երբ կլրանա ընդհանուր նախաքննութեան մեկ տարին, որից հետո կալանվածներին կամ պետք է մեղադրանք հարուցվի դատարանով, կամ փոխվի խափանման միջոցը:

Հիշեցնենք, որ Գագիկ Ջհանգիրյանը, որը ղեկավարում է հոկտեմբերի 27-ի նախաքննութիւնը, զոհվածների հարազատներին հանրապետութեան նախագահի ներկայութեամբ վերջերս խոստացել էր մեկ ամսվա ընթացքում որոշակի արդյունքների հասնել եւ հաշվետվութիւններ կատարել, ինչը եւ արվում է: ԱԺ համապատասխան պատգամավորներն արդեն ծանոթացված են իբրեւ տուժող, փաստաթղթային վերջին ձեւակերպումները ավարտված են: Մնում է որոշել, թե հանրապետութեան առաջին ատյանի որ դատարանին կընձեռվի բարդագույն այս գործը: Մեղադրյալներին սպառնում է առավելագույն պատժաչափը՝ մահապատիժ, սակայն վաղուց ի վեր Հայաստանում մահապատիժն ի կատար չի ածվում:

Ն. Դ.

Վանո Սիրադեղյանը Սլոբոդան Միլոշեւիչի հետ հայտնվել է նույն ցուցակում

Ինտերպոլը չի կարողանում ձերբակալել ոչ մեկին, ոչ մյուսին

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հետախուզում հայտարարելուց 40 օր անց Վանո Սիրադեղյանը դեռեւս չի հայտնաբերվել: ՀՀ ՆԳՆ հասարակայնութեան եւ լրատվութեան հետ կապի վարչութիւնից «Նոյյան տապանի» թղթակիցը չկարողացավ ստույգ տեղեկանալ՝ ըստ օպերատիվ տվյալների, հետախուզվող անձը գտնվում է հանրապետութիւնո՞ւմ, թե՞ ոչ:

Հիշեցնենք, որ ԱԺ պատգամավոր, ՀՀՇ վարչութեան նախագահ Վանո Սիրադեղյանի նկատմամբ հետախուզում է հայտարարվել Երեւանի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքների առաջին ատյանի դատարանի կողմից դեռեւս ապրիլի 6-ին, նրա նկատմամբ հետախուզում հայտարարվել է նաեւ միջազգային հետախուզում:

Ինտերպոլի ինտերնետային սայթում ներկայացված է հետախուզվող Վանո Սիրադեղյանի լուսանկարը, կենսագրական եւ արտաքին տեսքի տվյալները, նրան ներկայացվող մեղադրանքները՝ «անձը կարող է վտանգավոր լինել» նախազգուշացմամբ:

Ի դեպ, Ինտերպոլի կողմից հետախուզվողների ցուցակում վերջերս գրանցված 52 անձերից 22-ը հայազգի են: Նրանց տարիքը հիմնականում տատանվում է 25-35-ի սահմաններում: Հետախուզվողներից տարիքով ամենամեծը՝ Վանո Սիրադեղյանը, 53 տարեկան է: Հետախուզվողների քանակով երկրորդ տեղը զբաղեցնում են հարավսլավացիները: Նրանց թվում է նաեւ 58-ամյա Սլոբոդան Միլոշեւիչը:

ԵՎՐԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Խորհրդարանական վեհաժողովի լիագումար նիստը հունիսին կքննարկի Հայաստանի անդամակցութիւնը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 15-ին Դուբլինում տեղի է ունեցել Եվրախորհրդի Խորհրդարանական վեհաժողովի քաղաքական հարցերի հանձնաժողովի նիստ, որտեղ քննարկվել է ԵԽ-ին Հայաստանի անդամակցութեան հարցը: Նիստին մասնակցել են ԵԽ ԽՎ նախագահ լորդ Ռասլ-Ջոնսթոնը, ԵԽ գլխավոր քարտուղար Վալտեր Շվիմմերը, ԵԽ ԽՎ գլխավոր քարտուղար Բրունո Հալլերը:

Հայաստանի հարցով զեկուցող Դեմետրիո Վոլչիչի կողմից զեկույցի ներկայացումից հետո հանձնաժողովի անդամները քննարկում են ծավալել համապատասխան բանաձեւի նախագծի շուրջ: Հարցի վերաբերյալ ելույթ են ունեցել բազմաթիվ պատգամավորներ, որոնք միաձայնաբար պաշտպանել են Հայաստանի անդամակցութիւնը Եվրոպայի խորհրդին: Ելույթ է ունեցել նաեւ ՀՀ ԱԺ պատվիրակութեան ղեկավար, արտաքին հարաբերութիւնների հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Հովհաննիսյանը, որը նշել է, որ Հայաստանի անդամակցութիւնը եւս մեկ լրացուցիչ եւ կարեւոր խթան կհանդիսանա ժողովրդավարական բարեփոխումների համար: Այն, ըստ հայ պատգամավորի, կնպաստի նաեւ տարածաշրջանում փոխվստահութեան մթնոլորտի ձեւավորմանը, նոր ուղի կբացի տարածաշրջանում տնտեսական համագործակցութեան համար:

Բանաձեւի նախագիծը, որը քննարկվել է կետ առ կետ, քաղաքական հարցերի հանձնաժողովը ընդունել է միաձայն: Ձեռնպահ է մնացել մեկ պատգամավոր: Դրանով քաղաքական հարցերի հանձնաժողովը երաշխավորել է Հայաստանի անդամակցութիւնը Եվրախորհրդին:

Հանձնաժողովի նիստի օրակարգում էր նաեւ Ադրբեջանի անդամակցութեան հարցը: Բավական երկար տեւած քննարկումների ընթացքում անգլիացի պատգամավոր, լորդ Ադկինսոնն առաջարկել է հետաձգել այդ հարցը: Ազգային ժողովի պատվիրակութեան ղեկավար Հովհաննես Հովհաննիսյանը, ինչպես նաեւ այլ ելույթ ունեցողներ, դեմ են արտահայտվել Ադկինսոնի տեսակետին: Պրն. Հովհաննիսյանի ելույթն արժանացել է հանձնաժողովի անդամների բարձր գնահատականին:

Հաջորդ օրը, մայիսի 16-ին, Դուբլինում տեղի է ունեցել ԵԽ Նախարարների կոմիտեի նիստ, որը պետք է քննարկեր եւ հաստատեր ԵԽ ԽՎ լիագումար նիստի օրակարգը: Նախարարների կոմիտեն հաստատել է Հայաստանի անդամակցութեան վերաբերյալ քաղաքական հարցերի հանձնաժողովի կողմից ընդունված բանաձեւը: Կայացված որոշման համաձայն Հայաստանի՝ ԵԽ-ին անդամակցութեան հարցն ընդգրկվել է լիագումար նիստի օրակարգում: Հայտնի է դարձել նաեւ ԵԽ ԽՎ լիագումար նիստի անցկացման ժամկետը. այն տեղի կունենա հունիսի 26-ին, Ստրասբուրգում:

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Համագործակցության իսկայական ներուժը լիարժեք չի օգտագործվում

ՀՀ նախագահը ընդունեց Իրանի դեսպան Քոլեյնիին

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ ընդունել է Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության նորանշանակ դեսպան Մոհամադ Ֆարհադ Քոլեյնիին։

Հանրապետության նախագահին հանձնելով հավատարմագրերը, դեսպանը հավաստել է իր երկրի պատրաստակամությունը՝ ընդլայնել բազմակողմ համագործակցության շրջանակները. «Քանզի երկու ժողովուրդների միջեւ առկա է մշակութային ընդհանրություն եւ բարեկամության հնագույն հենք», հաղորդում է ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակը։

Ռոբերտ Քոչարյանն ասել է, որ Հայաստանի անկախացումից հետո երկկողմ հարաբերությունները ձեռք են բերել նոր բովանդակություն ու որակ։ Նրա խոսքերով, Հայաստանը Իրանը դիտում է որպես ոչ միայն հարեւան, այլեւ՝ բարեկամ երկիր եւ մեծապես կարեւորում է բազմակողմ հարաբերությունների խորացումը։ Ըստ նախագահի, երկու պետությունների միջեւ համագործակցության հետագա ընդլայնման համար կա իսկայական ներուժ, որը դեռեւս լիարժեք չի օգտագործվում եւ այդ ուղղությամբ անելիքները շատ են։

Զրուցակիցները քննարկել են հայ-իրանական հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները։ Նրանք կարեւորել են միջկառավարական տնտեսական հանձնաժողովների աշխատանքը, որը կոչված է գործնական բնույթ հաղորդել համագործակցության ծրագրերին։

Պարոն Քոլեյնին մեծ նշանակություն է տվել վերջերս ստեղծված տարանցիկ փոխադրումների նոր գծին, բանկային ոլորտում փոխգործակցությանը։ Նա միեւնույն ժամանակ նշել է, որ «ՏՐԱՍԵԿԱ» եւ «Ինոգեյթ» ծրագրերի 9-րդ եւ 11-րդ միջանցքները պետք է ակտիվ գործեն հարավային գոտում, որն իր հերթին կնպաստի հարավ-հյուսիս տնտեսական կապերի ամրապնդմանը։ Հանդիպման մասնակիցներն անդրադարձել են նաեւ Իրան-Հայաստան գազատարի կառուցմանը։

Դեսպանի խնդրանքով, Ռոբերտ Քոչարյանը ներկայացրել է տարածաշրջանային գործընթացների, մասնավորապես տարածաշրջանային անվտանգության համակարգի ձեւավորման, ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման վերաբերյալ իր մոտեցումները։

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄԱՄԼՈ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

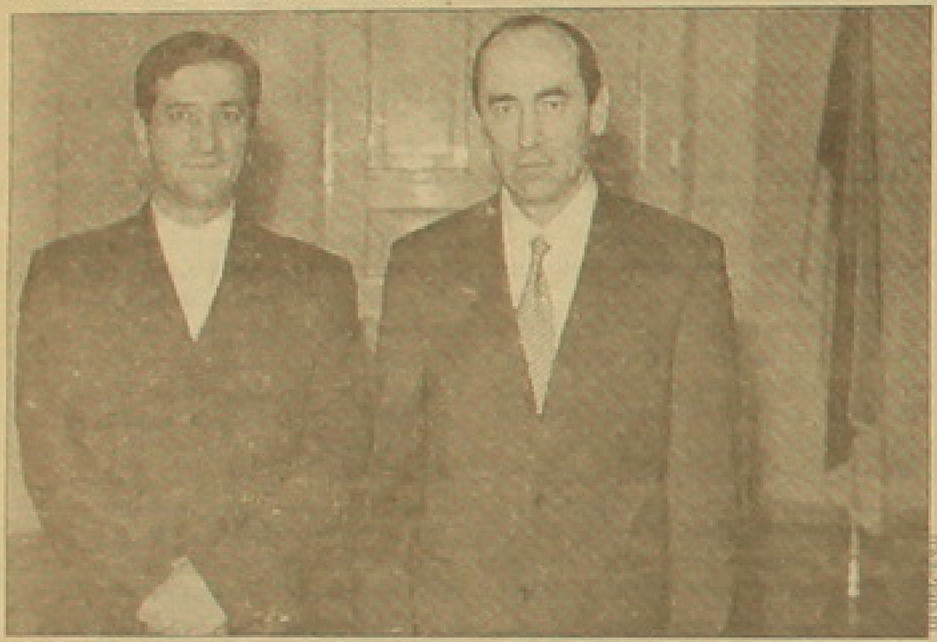

Խոսքը ՌԴ պաշտպանության նախարարության միջազգային ռազմական համագործակցության գլխավոր վարչության պետ, գեներալ-գնդապետ Լեոնիդ Իվաշովի երեկ Հայաստանի ազգային հեռուստատեսությանը տված հարցազրույցի մասին չէ միայն. «Տարածաշրջանային անվտանգության առումով մենք դեմ ենք, որ այն լինի փակ, սեղա-

բարձր զինվորականությանը։ Դեռ անցյալ տարի Ադրբեջանը եւ Վրաստանը դուրս են եկել ԱՊՀ կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրից, ակտիվորեն համագործակցում են ՎՈՒՈՒԱՄ (Վրաստան, Ուկրաինա, Ուզբեկստան, Ադրբեջան, Մոլդովա) տարածաշրջանային խմբավորման մեջ, որն աջակցություն է ստանում Հյուսիսատլանտյան դաշինքից եւ որի առանցքային խնդիրն է թույլ չտալ

շուրջ ընթացող բանակցություններն անհանգստացնում են Ռուսաստանին։ Հարցի վերջնական լուծումը բոլորովին չի համապատասխանում Մոսկվայի շահերին, քանզի հակառակ դեպքում Ռուսաստանը կարող է վերջնականապես դուրս մղվել տարածաշրջանից։ Եվ բնավ պատահական չեն վերջերս ռուսական մամուլ սողոսկող տեղեկությունները, թե ղարաբաղա-ադրբեջանա-

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

ԱՄՆ-ի գերակտիվ քաղաքականությունը Անդրկովկասում խիստ մտահոգում է ռուս բարձր զինվորականությանը

ռաս։ Երբ խոսում ենք տարածաշրջանի մասին, այստեղ կան Իրանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի, անկասկած եւ Թուրքիայի շահերը։ Ամերիկացիներն այստեղ շահեր չունեն, իրենց կոնցեպցիայի համաձայն, այստեղ շահեր են փնտրում։ Մենք շահագրգիռ ենք, որ մեր Հյուսիսային Կովկասը, նաեւ մեր հարավը խաղաղ լինի։ Ինչ վերաբերում է ՆԱՏՕ-ականների ներկայությանը, կուզեի ընդգծել, որ մեզ համար ընդունելի չէ ՆԱՏՕ-ի ներկայությունը նախկին ԽՍՀՄ երկրներում»։

Ադրբեջանի եւ Վրաստանի բարձրաստիճան պաշտոնյաների անընդհատ կրկնվող հայտարարությունները՝ ՆԱՏՕ-ին անդամակցելու ցանկությունների մասին, Հայաստան այցելող ԱՄՆ տարբեր մակարդակներով պատվիրակությունների բանակցությունները նախագահ Քոչարյանի հետ, Հայաստան-ԱՄՆ երկկողմ հարաբերությունների խորացումը խիստ մտահոգում են Ռուսաստանի

Ռուսաստանի ազդեցության տարածումը դեպի Հայաստան, Իրան, Մերձավոր Արեւելք, Տաջիկստան։

Պետք է հաշվի առնել, որ ինչքան թուլանում է Ռուսաստանը, այնքան նվազում է նրա ազդեցությունը մեր տարածաշրջանում։ Սակայն պետք է հաշվի առնել նաեւ, որ ինչքան թուլանում է Ռուսաստանը, այնքան դառնում է անկանխատեսելի։ Բացի այդ, Ռուսաստանի ղեկավարությունը, ի տարբերություն, օրինակ, Հայաստանի, միատարր չէ։ Ոչ միշտ են ռուսական բարձր զինվորականության գործողությունները համընկնում պաշտոնական Կրեմլի քաղաքականությանը։ Դրա ակնառու օրինակը Բալկաններն են, երբ Բոսնիայում տեղակայված ռուս խաղաղարարները գեներալ գնդապետ Լեոնիդ Իվաշովի գլխավորությամբ, առանց Կրեմլի գիտության, արհամարհելով ՆԱՏՕ-ի ծրագիրը, առաջինը հասան Կոսովո։

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման կան շփման գծի երկայնքով հավանական է տեղաբաշխվեն ԱՊՀ զորքեր, որի կազմում հիմնականում կլինեն ռուսական ուժերը, ինչպես Աբխազիայի պարագայում։ Քոչարյան-Ալիեւ կրկնվող հանդիպումները, որոնք խիստ գաղտնի են պահվում, Լաչինը Մեղրիով փոխանակելու մասին տարածվող լուրերը (որոնք իրականությանը համապատասխանում են այնքանով, որքանով որ արծարծվել են միջնորդների, բայց մերժվել Հայաստանի կողմից), ինչպես նաեւ ԼՂՀ-ում եւ Հայաստանում զինվորականության սանձահարումը, նրանց քաղաքականությունից վերջնականապես հեռացնելն անհանգստացնում է ռուս զինվորականությանը։

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության վերջնական հանգուցալուծումը ցույց կտա, թե ապագայում Հարավային Կովկասը Ռուսաստանի՞, թե՞ ԱՄՆ-ի աշխարհաքաղաքական շահերի ոլորտում կմնա։

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ընդլայնվում է հայ-կանադական գործարար համագործակցությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հայաստանում կանադական ներդրումների ծավալը հասնում է մոտ 85 մլն դոլարի։ Հայ-կանադական գործարար համագործակցության երեք ստրատեգիական բնագավառներ են ուրվագծվել. տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, տուրիզմ եւ հանքարդյունաբերություն։ Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտում Կանադան առաջատարներից մեկն է աշխարհում, հանքարդյունաբերության ամենախոշոր ներդրողը։ Հայաստանում ներկայումս գործում են 50-ից ավել հայ-կանադական համատեղ կամ կանադական ներդրումներով ձեռնարկություններ։ Ինչպես նշեց Կանադայում Հայաստանի դեսպանության առեւտրային կցորդ Հրաչ Կասպարը, կանադական ներդրումների հիմնական ծավալը Հայաստանում իրականացվել է վերջին 3-4 տարիներին։ «First Dinesty Mines» կանադական ընկերությունը Արարատի ոսկու արդյունահանման ֆաբրիկայում ներդրել է 12,5-13 մլն դոլար։ Զոդի հանքավայրում 43-44 մլն դոլարի ներդրումային ծրագիր է կատարվում։ Սպասվում է, որ դրա ավարտից հետո կսկսվի նոր ներդրումային ծրագիր։ Ներդրումային ծրագրեր են կատարվում նաեւ Հայաստանի թեթեւ արդյունաբերությունում։

Հ. Կասպարը հայտնեց, որ ներկայումս Կանադայի եւ Հայաստանի միջեւ 8-10 մլն դոլարի հասնող տարեկան առեւտրի ծավալը 5-6 տարի առաջ ընդամենը 50 հազար էր կազմում։ 1996-ից 1999 թթ. արտահանության ծավալը Հայաստանից դեպի Կանադա աճել է 100 անգամ եւ անցյալ տարի կազմել 5 մլն դոլար։ Ընդ որում ապրանքաշրջանառության կառուցվածքի մեջ չի արտացոլվում 3-րդ երկրների միջոցով իրականացվող առեւտուրը, որը միայն ադամանդների գծով (Հայաստանից Բելգիա արտահանվող) 7 մլն դոլար է կազմում։

Հայաստանից Կանադա արտահանման կառուցվածքում մեծ տեղ են զբաղեցնում տեքստիլը, հագուստը, ինչպես նաեւ սեւ մետալուրգիայի արտադրանքը, ոսկերչական իրեր։ Տեքստիլի պատվերներով հայկական գործընկերներին ապահովում է կանադական խոշոր «Իվ Մորսան» ընկերությունը։ Տեքստիլի բնագավառում համագործակցությունը ունի փայլուն հեռանկարներ. այս տարի տեքստիլի գծով Հայաստանից Կանադա արտահանման ծավալը նախատեսվում է եռապատկել։

Մեղրիում բացվելու է Ռուսաստանի հյուպատոսական գործակալություն

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Մեղրիում մոտ ժամանակներս կբացվի ՌԴ հյուպատոսական գործակալություն։ Այդ մասին հայտնեցին ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից։ Ըստ նույն աղբյուրի, մեկ այլ ռուսաստանյան հյուպատոսական ծառայություն արդեն իսկ գործում է Գյումրիում։ Տեղեկացվեց, որ Գյումրի եւ Մեղրի քաղաքներում ռուսաստանյան հյուպատոսական ծառայությունների ստեղծման վերաբերյալ կան կառավարական որոշումներ, եւ հարցը լուծում է ստացել բոլոր համապատասխան ատյաններում։

Սակայն Հայաստանում ՌԴ դեսպանության խորհրդական Վլադիմիր Տկաչովը ի պատասխան գործակալության հարցման հայտարարեց, թե Մեղրիում հյուպատոսության ստեղծման վերաբերյալ դեսպանատանը ոչինչ հայտնի չէ։ Նա նշեց, որ ցանկացած նոր հյուպատոսական բաժնի ստեղծումը կապված է նման ծրագրերի նյութական ապահովման հետ, եւ տվյալ պահին դիտարկվում է միայն Գյումրիում Ռուսաստանի գլխավոր հյուպատոսության բացման հարցը։

Նշենք, որ վերջերս Հայաստանի հյուպատոսություններ են բացվել Ռուսաստանի Սանկտ-Պետերբուրգ եւ Նովոսիբիրսկ քաղաքներում։

Հայաստանի դեսպանն իր հավատարմագրերն է հանձնել Հնդկաստանի նախագահին

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Մայիսի 15-ին Հնդկաստանում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Արմեն Բայբուրդյանն իր հավատարմագրերն է հանձնել Հնդկաստանի Հանրապետության նախագահ Քոչերիլ Ռաման Նարայանանին։

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, զրույցի ընթացքում ընդգծվել է հայ-հնդկական հարաբերությունները գործնական ծավալման կապերի ոլորտ փոխադրելու երկկողմանի ձգտումը։

Դեսպան Բայբուրդյանն արտահայտել է հայկական կողմի հաստատակամ մոտեցումը՝ մշակույթի, կրթության, գիտության եւ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բնագավառներում համագործակցության զարգացման վերաբերյալ։

Նախագահ Նարայանանն իր ելույթում Հնդկաստանի եւ Հայաստանի միջեւ ձեւավորված պատմական հարաբերությունները որակել է որպես ջերմ, բարեկամական։ Նշելով, որ 1995 թվականին ստորագրված «Բարեկամության եւ համագործակցության պայմանագիրը», 1999 թվականի մարտին Հնդկաստանի դեսպանության բացումը Երեւանում, նույն տարվա նոյեմբերին Հայաստանի դեսպանության հիմնումը Նյու Դելիում եւ այժմ Հայաստանի առաջին դեսպանի հավատարմագրումը բոլորովին նոր էջ են բացում երկու երկրների հարաբերություններում։ Նախագահը հատուկ կարեւորել է համատեղ միջկառավարական հանձնաժողովի աշխատանքները, որի հերթական նիստը տեղի կունենա ընթացիկ տարվա աշնանը Երեւանում։

ԼՂՀ-ում ավարտվեց նախընտրական արշավի հերթական փուլը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ավարտվել է ստորագրահավաքը՝ ի պաշտպանություն ԼՂՀ Ազգային ժողովի պատգամավորության թեկնածուների։ Հանրապետության Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի տվյալներով 130 թեկնածուներից 129-ը համապատասխան քաղաքային եւ շրջանային հանձնաժողովներին են հանձնել ստորագրությունների ցուցակները։ ԼՂՀ ներկայիս խորհրդարանի փոխխոսնակ Էմմա Գաբրիելյանը անձնական շարժառիթներով հանել է իր թեկնածությունը։

Ինչպես հայտնեցին ԼՂՀ ԱԳՆ տեղեկատվական եւ վերլուծական վարչությունից, 22 թեկնածուներ ներկայացնում է ՀՅԴ-ն, 3-ը՝ կոմունիստական կուսակցությունը, 2-ը՝ աջ կենտրոնամետ «Արմենական» կուսակցությունը։ Մյուս 102 թեկնածուներն առաջադրվել են քաղաքացիական նախաձեռնությամբ։ 129 թեկնածուներից 18-ը ԼՂՀ ԱԺ ներկայիս պատգամավորներն են։ Պատգամավորության համար իրենց թեկնածությունն են առաջադրել 13 կանայք։

Թեկնածուների գրանցումը կշարունակվի մինչեւ մայիսի 30-ը, այնուհետեւ կսկսվի նախընտրական քարոզարշավը, որը կշարունակվի մինչեւ մայիսի 16-ը։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Թ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ԹԱՌՈՆ? ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia 375010

«Երկու նախագահի իշխանության ընթացքում Հայաստանն ունեցել է 10 վարչապետ, որոնք բոլորը քավության նոխազ են դարձել, իսկ նախագահները միշտ եղել են խնդիր լուծողի, սխալներ հայտնաբերողի եւ պատժողի դերում: Ո՞վ է ի վերջո գործադիր իշխանության ղեկավարը, մենք դիմում ենք հանրապետության նախագահին՝ կառավարության ծրագիրը ներկայացնելու պահին գա, հայտարարի, որ իր վրա է վերցնում ծրագրի իրականացման պատասխանատվությունը, որպեսզի պարզենք, թե դա ո՞ւմ ծրագիրն է՝ հերթական անցողիկ կառավարությա՞ն,

«ՕԵ»-ն համոզված է, որ այս նշանակմամբ Հայաստանում նոր գործընթաց է սկսվում: Երկիրը ծայրաստիճան բարդ վիճակում է՝ սոցիալական կաթված, ահագնացող արտագաղթ, ուստի կուսակցությունը եւ իր համակիրները նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, Անդրանիկ Մարգարյանի ու նրա ձեւավորելիք կառավարության ուշադրությունը բեւեռում են հետեւյալ իրողությանը. «Ոչ պրոֆեսիոնալ, քաղաքական հասունություն չունեցող կադրերով, անորոշ, իրավիճակային լուծումներով չենք կարող երկիրը տեղից շարժել»: «ՕԵ»-ն կողմնակից է «կարգուկանոնի, իշխանության տարբեր թեւերի

մեկ կարգի ուժերի իր դեմ միավորմանը եւ սեփական իմփիչմենտի միանգամայն ռեալ փուլին: Հիշեցնենք, որ երկրում ստեղծված խոր ճգնաժամի թիվ մեկ պատասխանատուն ՀՀ նախագահն է, եղել է եւ կա, քանզի եւ կառավարության, եւ ԱԺ ցանկացած որոշում, օրենք վավերացվում է հենց նրա կողմից»: «Ի եւ Մ»-ն համակարծիք է խորհրդարանական հիմնական կուսակցությունների հետ՝ 10-րդ վարչապետն անցողիկ եւ ժամանակավոր է: Ինչպես եւ ԱԺ փոխխոսնակ, ՀՀԿ փոխնախագահ Տիգրան Թորոսյանը, Ադասի Արշակյանը խոսեց մեր պետական քաղաքականության մեջ

նի ընթացքում երկիրը կեղեքելով հարստացած, կասկածելի, անհայտ կենսագրությամբ անձերի եւ անդեմ կամակատարների քաղաքական վերակենդանացման համար»: «Ի եւ Մ»-ն Ռ. Քոչարյանին առաջարկում է առայժմ մտերմաբար «սթափվիր եւ վերադարձիր պետական երաշխավորի դերակատարությանը»:

«Հայաստան» խմբի ծնունդը

Մյասնիկ Մալխասյանի գլխավորությամբ եւ Արա Կեսիկյանի քարտուղարությամբ երեկ ԱԺ-ում հայտարարվեց «Միասնությունից» եւ «Կայունությունից» դուրս եկած 12

նը» 4 հոգուց բաղկացած կուսակցություն է, մնացյալը «Երկրապահից» են եկել ՀՀԿ՝ Վազգեն Սարգսյանի ուղղակի առաջարկով: Դիտորդների կարծիքով, ԵԿՄ շարքերում քննարկվում է երկու հնարավորություն. ա) դուրս գալ «Հանրապետականից» եւ ստեղծել իրենց քաղաքական կառույցը եւ բ) հաշվի առնելով թվական գերակշռությունը՝ ԵԿՄ-ից «Հանրապետական» դարձած անդամների միջոցով սկզբնական կազմակերպություններով հրավիրել արտահերթ համագումար՝ փորձելով փոխել ՀՀԿ ղեկավարությունը, դուրս թողնել Անդրանիկ Մարգարյանի կողմնակից-

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ

10-րդ վարչապետի ողջակեզը

ԱԺ կուսակցությունները հստակեցնում են գնահատականները

թե՞ նախագահի», երեկ ԱԺ նիստում հայտարարեց ԱԺՄ պատգամավոր Արշակ Սադոյանը, որի խմբակցությունը երեկ է հանդիպել վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանին՝ ամրագրելով իրենց դիրքորոշումը. «սպասում ենք»: ԱԺՄ-ն դեմ չէ Դավիթ Վարդանյանի նախարարական պորտֆելին, բայց պատասխանատվություն չի ստանձնում կառավարության գործունեության համար, **«Ազգին»** մանրամասնեց խմբակցության անդամ Սեմյոն Բաղդասարյանը, որը հիշատակեց նաեւ Անդրանիկ Մարգարյանի եւ նախագահի հետ ԱԺՄ-ի գաղափարական ընդհանրության փաստը՝ ազգային ազատականությունը տնտեսության ոլորտում: Սակայն ԱԺՄ-ն մտադիր չէ պատասխանատվություն կրել գործադիր իշխանության գործունեության համար: Արշակ Սադոյանը, ելնելով այս իրողությունից, դարձյալ անդրադարձավ չարաբաստիկ Սահմանադրությանը. «Պետական կառուցվածքի սխալ դրվածքը պետք է արմատապես փոխել»: Իբրեւ մարտավարական հանգուցալուծում՝ ԱԺՄ-ի կարծիքով, նախագահը Անդրանիկ Մարգարյանի հետ պետք է գա խորհրդարան՝ դառնալով 10-րդ կառավարության ծրագրի պատասխանատուն եւ իրականացման երաշխավորը:

«Օրինաց երկիր» խմբակցության անունից պատգամավոր Սերգեյ Երիցյանը փաստեց. «Մեր կուսակցությունում ոչ միանշանակ է ընդունվել նոր վարչապետի նշանակումը»:

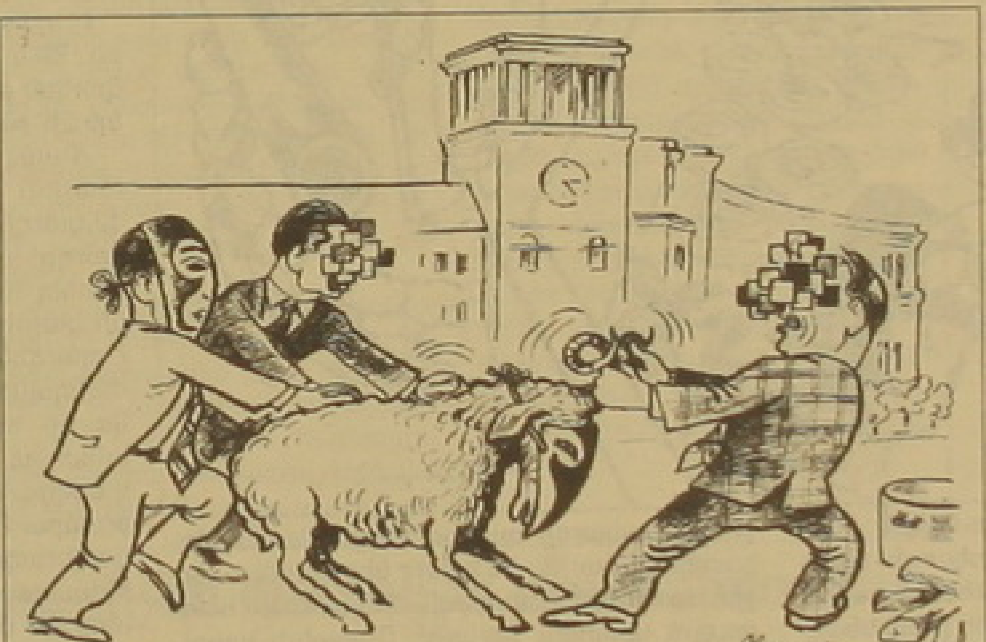

հստակ տարանջատված գործունեության, իրական, բայց ոչ թվացյալ կայունության»: Պահանջվում է նոր գործելակերպ, նոր որոշումներ, որպեսզի ապարդյուն չհայտնվի չարչրկված պնդումը. «Նորից ուշացել ենք, նորից սխալվել»:

«Իրավունք եւ միաբանություն» խմբակցության անդամ պատգամավոր Ադասի Արշակյանն առավել մարտահունչ գնահատական հրապարակեց. «Այս հրամանագրով Ռ. Քոչարյանն ասպարեզ իջեցրեց հերթական քաղաքական մասաղացուն: Միեւնույն ժամանակ այս քայլով նա սկիզբ դրեց ժողովրդի վրա անցկացվող նոր փորձարկումների, ինտրիգների, «խաղեր տալու», տարբեր ուժերին իրար դեմ հանելու, այսինքն՝ խարդավանքների գերակայության մասին: Ադասի Արշակյանն այս եզրակացություններից հետո նախազգուշացրեց «Ի եւ Մ»-ն Ռոբերտ Քոչարյանի գործելակերպի պատճառով «ստիպված է դառնալ այդ քաղաքականությանը հակադրվող ուժերի բյուրեղացման կենտրոն: Մենք պատրաստ ենք դառնալ այդպիսին, եթե հետեւություններ չանեք ձեր որդեգրած կադրային քաղաքականության ծանր հետեւանքներից: Պետք է գիտակցել, որ նման քայլերով դուք հող եք նախապատրաստում ՀՀՇ-ին, եւ ՀՀՇ-ին ծառայած՝ տոտալ թալա-

պատգամավորների միավորումը «Հայաստան» պատգամավորական խմբում: Այս խմբի անդամ-պատգամավորները «Հանրապետական» կուսակցության անդամ են, նրանց հիմնական մասը՝ ՀՀԿ խորհրդի եւ ղեկավար կառույցների անդամ: **«Ազգը»** դիմեց Մյասնիկ Մալխասյանին եւ ՀՀԿ փոխնախագահ Տիգրան Թորոսյանին, պարզելու, թե ինչպես են հասկացնելու իրենց փոխհարաբերությունները կուսակցությունում: Մյասնիկ Մալխասյանը պատասխանեց, թե վերջնական որոշում դեռեւս չկա: Խմբակցությունից դուրս գալով ՀՀԿ-ից դուրս գալու որոշում չեն ընդունել, սակայն մոտ ժամանակներս կոլեգիալ քննարկումից հետո կորոշվի ՀՀԿ-ում իրենց լինել-չլինելու խնդիրը, լինելու պարագայում՝ գործելակերպը: Տիգրան Թորոսյանը նշեց. «Այդ հարցը դեռ չի քննարկվել, սակայն որոշակի վերաբերմունք մենք անպայման ցույց կտանք, որովհետեւ ի՞նչ է նշանակում լինել կուսակցության ղեկավար մարմիններում, եւ դուրս գալ կուսակցական խմբակցությունից»: Տիգրան Թորոսյանը չդիմացավ գայթակղությանը այսօր արդեն «Հայաստան» խմբի անդամ «Հանրապետական» պատգամավոր Ռուբեն Գեւորգյանին խայթելու, թե նրա թվաբանությունը չի համապատասխանում բոլորին հայտնի թվաբանական կանոններին: Հիշեցնենք, որ Ռուբեն Գեւորգյանի հաշվարկներով «Հանրապետակա-

ներին: Ըստ խորհրդարանական աղբյուրների՝ բարդանում են նաեւ հարաբերությունները ՀՀԿ-ի եւ ՀԺԿ-ի միջեւ: Անդրանիկ Մարգարյանը անգամ նախազգուշացրել է ՀԺԿ-ին, որ կարող է բաժանել կուսակցությունը եւ փոխել ԱԺ ղեկավարությունը, եթե ՀԺԿ-ն փորձի դուրս գալ «Միասնությունից» կամ որդեգրի չեզոք դիտորդի կարգավիճակ: Այս նախազգուշացումն իրական է, քանզի անկախ Անդրանիկ Մարգարյանից՝ ՀԺԿ-ում ձեւավորվում են քոչարյանամետ եւ գեղամյանամետ թեւեր: Օրակարգում է վեց անկախ պատգամավորներից եւ ՀԺԿ անդամ նվազագույնը 9 պատգամավորներից՝ Հմայակ Հովհաննիսյանի գլխավորությամբ նոր պատգամավորական խմբի ստեղծումը: Հմայակ Հովհաննիսյանը **«Ազգին»** չբացառեց այդ ելքը, սակայն պնդեց, որ առայժմ վերջնական վճիռ ընդունված չէ: Հայկոմկուսը Ռոբերտ Քոչարյանի հետ բանակցություններից հետո վերստին որոշել է պաշտպանել նախագահին, պատգամավորներ Հրանտ Ոսկանյանը եւ Նորիկ Պետրոսյանը հայտնեցին, թե Ռոբերտ Քոչարյանը նրանց խոստացել է հունիս 17-ին Պուտինի հետ քննարկել ՌԴ-Բելառուս միությանը Հայաստանի անդամակցելու հարցը: «Կայունությունը», ՀՅԴ-ն սպասողական դերում են:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Իսլամիզմը բացահայտորեն սպառնում է Հայաստանի ու Արցախի անվտանգությանը

Սկիզբը էջ 1

– Արդյոք դա նոր պատերազմի իրական սպառնալի՞ք է:

– Եթե ուղղակի կարդաք, հստակ է՝ իսլամիզմը բացահայտորեն ասել է, որ ընդարձակվելու են տարածքները: Ինչպես նամակում եմ նշել, չեչեն Բասաեւը անհասկանալի զրույցներ է ունեցել, վտանգն այդտեղ է, որը բոլորը պետք է տեսնեն: Բայց, իսլամն ու իսլամիզմը հստակորեն պետք է տարբերել, իմ ասածը հակաիսլամ չպետք է ընկալել: Շատ երկրներում քրիստոնյաներն ու մուսուլմանները համերաշխ ապրում են իրար հետ, շատ սփյուռքահայեր խաղաղությամբ ապրում են արաբական երկրներում: Իսլամը գաղափարախոսություն է, իսկ իսլամիզմը շատ երկրների պատերազմի պատճառն է, օրինակ՝ Չեչնիայի, Սուդանի, որտեղ մենք աշխատում ենք:

– Պատերազմի ավարտից հետո, երբ խաղաղության բանակցություններն էին ընթանում՝ մեծապես այդ խոսակցություններն եղել են՝ Հայաստանի ղեկավարությունը ճնշման է ենթարկվում, հնարավոր է որոշ տարածքներ հանձնեն եւ այլն: Ձեր հայտարարության մեջ դա նույնպես երեւում է՝ հարավային հողերը հանձնելու վտանգի տակ են: Ըստ ձեզ՝ որո՞նք են այն պատճառները, որոնք կարող են առավել խոցելի դարձնել ներկայիս իշխանություններին եւ որից հարկադրված նրանք կարող են գնալ այդ քայլին:

– Ինչ որ գրել եմ բաց նամակում՝ տարբեր միջոցներով է հաստատվել, բացահայտ խոսում են այդ մասին: Տեղեկություններ ունեմ տարբեր տեղերից, որոնք ցույց են տալիս, որ իրոք նման բաներ կատարվում են: ԱԳ նախարարն ինձ ասել է, որ այլեւս հողեր հանձնելու մտահոգությունը չկա: Եթե ճիշտ այն ամենը, ինչպես ինձ ներկայացրել է նախարարը, ուրախ եմ, որ շատերն են մտահոգված, որպեսզի դա չլինի: Միայն այն, որ մտահոգություն կա, դա արդեն նշանակում է, որ իրենց համար այդ խնդիրը կա եւ, եթե ղեկավարությունն այդպիսի հայտարարություն արել է, որ մենք նման հարց չունենք լուծելու, արդեն դրական քայլ է, եւ դա ղեկավարությունից է գալիս:

– Ձեր նամակից հետո Զորի Բալայանը հրապարակավ տեղեկացրեց, որ դուք երկրորդ հայտարարությունն անելու համար բավականաչափ նոր տվյալներ ունեք, ինչի՞ մասին են խոսում նոր փաստերը:

– Այդ նամակից հետո շատ պատասխաններ ստացանք եւ առաջինները ազերիներից ու թուրքերից: Նամակներից մեկում մահվան սպառնալիք կար, ես գիտեմ դա որտեղից էր եկել, բայց հետաքրքիր էր, որ առաջին նամակները հայերից չէին: Կրկին փորձում էին ապատեղեկատվություն հաղորդել, որ հայերն են եկվոր այդ հողի վրա եւ այլն: Դրանից հետո հայերից նամակներ ստացա, որոնք դրական վերաբերմունք էին արտահայտում եւ գնահատում էին իմ կատարած աշխատանքը: Շատերն էլ հարցնում էին՝ իսկ ի՞նչ է պետք անել: Իմ խնդիրը չէ թելադրել՝ ի՞նչ է պետք անել, որովհետեւ ես հայ չեմ: Իբրեւ բարեկամ կարող եմ որոշ առաջարկներ անել, բայց առաջինը ուզում եմ լսել, թե հայերն ի՞նչ ունեն ասելու նամակի մասին: Վերջերս Ավստրալիայում էի եւ հանդիպեցի տեղի հայության հետ, տրամադրված էի նրանց լսելու եւ հիմա եկել եմ Հայաստան ու Արցախ, որպեսզի ձեզ լսեմ: Մտքեր ունեմ, որոնք պատրաստ եմ կիսելու հայաստանցիների հետ: Առ ժամանակ հետո հնարավոր է եւս մի նամակ գրեմ որոշ առաջարկներով, այն է՝ սփյուռքը պետք է ավելացնի իր ներդրումները Հայաստանում: Շատերը եկել ու նորից գնացել են, որովհետեւ ներդրումների համար վիճակը Հայաստանում նպաստավոր չէ: Եթե իշխանությունները կարողանան բոլոր մակարդակներում լուծել չարաշահումների հարցերը, որպեսզի արտասահմանից կարողանան ներդրումներ կատարել Հայաստանում, եթե ժողովրդավարություն սովորեն՝ կկանխվի նաեւ արտագաղթը: Եթե սա չկարողանաք կանխել՝ ոչ ոք չի մնա, որ զարգացնի ձեր երկիրը եւ պաշտպանի հանկարծահաս հարձակումներից: Կարեւորն այն չէ, որ սփյուռքից մեկ անգամ փող ներդնեն ու գնան, այլ գան ու ներդրումները հսկեն:

– Ձեր 48-րդ այցն է եւ դրանից առաջ ձեր բոլոր այցերն արձագանք են գտել տեղի լրատվամիջոցներում, այս անգամ աննկատ մնաց, ի՞նչն էր պատճառը: Հնարավո՞ր է, որ իշխանությունները վիրավորված լինեն ձեր հայտարարության որոշ տողերից:

– Ես չեմ կարող Հայաստանի կառավարության համար որեւէ բան ասել, այսօր երեկոյան պետք է հանդիպեմ ՀՀ նախագահին, այն ժամանակ ավելի լավ կիմանամ նրանց տրամադրությունների մասին, բայց հանդիպեցի Արցախի կառավարությանը: Պիտի անպայման նշեմ, որ այս անգամ շատ կարճ ժամանակով եմ այցելել, բայց սա նաեւ ամենաերկարատեւ ընդմիջումն է եղել: Այս այցիս պատճառը երկուսն է՝ մենք ծրագրեր ունենք Արցախում, մանավանդ պրոթեզավորման կենտրոնը եւ ֆիզիոթերապիայի կրթական ծրագիրը, որը մեկ տարվա համար է եղել եւ մեր ուսանողներն արդեն ավարտել են: Եկանք նրանց վկայականներ հանձնելու: Այս ծրագրի նպատակն էր վիրահատությունները ոչ միայն Ստեփանակերտում կատարել, այլեւ շրջաններում:

Մենք շատ փոքր կազմակերպություն ենք, աշխատում ենք զանազան երկրներում պատերազմից ազդված ժողովուրդների համար: Ինչպես Արցախը պատերազմի ժամանակ շատ դժվարություններ ուներ, նույնը հիմա կատարվում է տարբեր երկրներում եւ այնտեղ մեր կարիքը շատ ունեն: Իրականում Արցախում մեր այցելության կարիքը չպետք է լինի, արդեն անկախություն ունեք եւ երկար ժամանակ է ազատություն եք ձեռք բերել, հիմա պատերազմական վիճակում չեք: Հուսով եմ, Հայաստանի ու Արցախի մշտական բարեկամը կմնամ, իմ սիրտը միշտ ձեզ հետ է: Ես կարծում եմ իմ կարիքը հիմա դրսում՝ պատերազմող երկրներում միշտ կա, Հայաստանը կարողացել է զարգանալ անկախության ընթացքում:

– Ձեր տպավորությամբ ո՞րն է այսօր հասարակ արցախցու մտահոգությունը, ներքին իրավիճակը ազդեցություն ունեցե՞լ է նրա վրա:

– Շատ քաջ են, վերակառուցում են իրենց երկիրը: Ստեփանակերտում շատ մեծ փոփոխություններ են կատարվել, անշուշտ անցյալի հետ չես համեմատի, բայց դեռեւս մեծ փոփոխությունների կարիք կա, հատկապես շրջաններում գործազրկություն կա եւ աղքատություն: Ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ Արցախում ներդրումների կարիք կա, որպեսզի աշխատատեղեր ստեղծվեն: Եվս մի բան՝ այն ամենը, ինչ խոսեցինք սկզբում իսլամիզմի մասին, այդ դեպքերն հնարավոր է սկսվեն Արցախի որոշ սահմաններում:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանում՝ ամեն մեկն իր արտը ջրելու դարդին

Ղարշյալ ոռոգման ջրի սակագների ու քայքայված համակարգի մասին

Ոռոգման ջրի սակագների դեմ ենթադրյալ համագյուղացիական բողոքի հանրահավաքներն ու ցույցերը, որոնց մասին խոսվում էր մինչեւ հերթական կառավարության հերթական փոփոխությունը, համընկնելով վարչապետի պաշտոնանկման գործընթացի հետ, հասկանալիորեն տեղի չունեցան, բայց դա չի նշանակում, որ հարցը փակվեց: Ինչպիսի՞ն կլինի նոր կառավարությունը, կոնկրետ գյուղատնտեսական քաղաքականությունն ու նախարարը, կփոխվե՞ն, թե՞ ոչ, ժամանակի ու համբերության հարց է, սակայն մի բան ակնհայտ է. տնտեսությունը, մասնավորապես այս կարեւոր ճյուղը՝ գյուղատնտեսությունը, չպետք է զոհաբերվի ներքաղաքական խժդժություններին: Ոռոգման ջրի սակագնային քաղաքականությունը թերեւս ամենացայտուն օրինակն է վերը ասվածի:

Սակագների փոփոխությունները՝ ներքաղաքական վայրիվերումների բարոմետր

Փաստենք, մինչեւ 1998 թվականը մեկ խորանարդ մետր ջրի համար գյուղացիներից գանձվում էր մոտ 2,95 դրամ, 98-ին, ընտրությունների նախաշեմին, սակագինը իջավ 1,9 դրամի ու անձամբ նախագահ Ռ. Քոչարյանի կողմից գյուղացիներին խոստացվեց, որ կմնա նույնը, սակայն 99-ին, առանց հիմնավորումների, նորից բարձրացավ 2,3-ի: Վերջին անակնկալը գյուղացիների համար այս տարվա հունվարի բարձրացման մասին կառավարության որոշումն էր, ըստ որի սահմանվեց միջինը 3,7 դրամի սակագինը, եւ... դարձյալ առանց հիմնավորումների: Այսինքն, հիմնավորումներ եղան, բայց միայն այն ժամանակ, երբ որոշ շրջաններում սկսվեցին բողոքի հավաքներ, մի քանի կուսակցություններ ու ֆերմերային ընկերություններ ստանձնեցին բողոքները կազմակերպելու առաքելությունը: Մասնավորապես, նախագահի հայտնի հրամանագրի նախորդ օրը գյուղնախարար Զ. Գեւորգյանն իր ասուլիսում հայտարարեց, որ սակագնի բարձրացումը տնտեսագիտորեն լիովին հիմնավորված է եւ «օբյեկտիվ հաշվարկներն են կանգ առել այդ թվի վրա», իսկ մինչ այդ եղած սակագինը եղել է արհեստական: Դրանից հետո, բառացիորեն մի քանի օր անց, երբ երկրում վարչապետացուների թեկնածության բուռն քննարկման մարաթոնը շարունակվում էր, պրն Գեւորգյանը հանդես եկավ մի նոր հայտարարությամբ, որտեղ նրա կողմից հնչեց տրամաբանորեն հակադիր կարծիք: Գյուղնախարարությունը մեկ խորանարդ մետր ջրի սակագինը մոտ մեկ դրամով իջեցնելու առաջարկություն արեց, փոխարենը գյուղացիներին կոչ անելով համագործակցության, այսինքն վարձավճարների ժամանակին հավաքման, որպեսզի նախարարությունը կարողանա մի կերպ պահպանել քայքայման եզրին հայտնված համակարգը: Այդ օրերին պրն Գեւորգյանի այս հայտարարությունը բնականորեն դիտարկվեց քաղաքական ենթատեքստում: Չի բացառվում, որ նոր կառավարությունն ու նոր նախարարը (եթե լինի նորը-Գ. Մ.) ներկայացնեն իրենց նոր հիմնավորումներն ու առաջարկությունները: Սակայն մի բան ակնհայտ է, ինչպիսին էլ լինեն դրանք, սոցիալապես ծանր վիճակում գտնվող գյուղացիները չեն կարող վճարել վարձի 50 տոկոսից ավելին, եւ համակարգի խնդիրներն էլ կշարունակեն մնալ հրատապ: Ոռոգման ջրի համակարգի վերականգնման համար Համաշխարհային բանկի կողմից արդեն հինգերորդ տարին իրականացվում է մոտ 55 մլն դոլարի վարկային ծրագիր: Ծրագրի գրասենյակից ստացված տեղեկությունների համաձայն, ոռոգման համակարգը ծայրահեղ քայքայված վիճակում է, եւ եթե չսկսվեր վերոհիշյալ ծրագիրը, ապա հնարավոր է, որ համակարգն այսօր ընդհանրապես չգործեր:

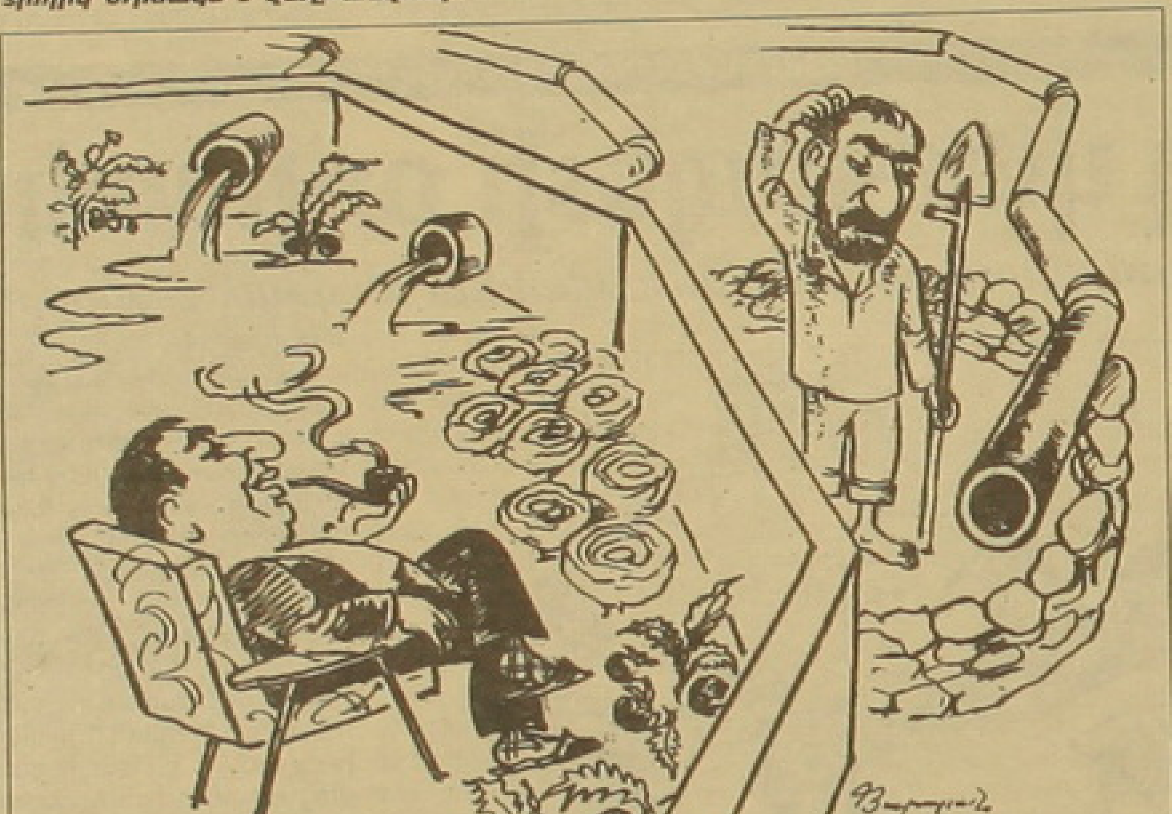

Վարկային ծրագրով փրկվե՞ց համակարգը

Գրասենյակից ստացված տեղեկությունների համաձայն, խորհրդային տարիներին ոռոգման ջրի համակարգը շահագործելու համար մշտապես կատարվել են խոշոր ներդրումներ, վերջին տարիներին տարեկան մինչեւ 200 հազ. ռուբլու (այսինքն՝ դոլարի): Ծախսերի առյուծի բաժինը էներգիայի ծախսերն են: Միայն էներգիայի վճարը, որն իր վրա է վերցրել այսօր պետությունը, կազմում է 5 մլրդ դրամ՝ տարեկան: Հայաստանում կան 80 ջրամբար, 14 խոշոր մայր ջրանցք, 400-ից ավելի պոմպակայան, որոնցում սարքավորումների վերջին թարմացումը կատարվել է 10-11 տարի առաջ, այն դեպքում, երբ պոմպի շահագործման առավելագույն ժամկետը 8 տարի է: ՀԲ գրասենյակի տնօրեն Աղիբեկ Ղազարյանի հավաստմամբ՝ 95 թվականին հաստատված ՀԲ 55 մլն դոլարի ծրագրով հնարավոր եղավ փրկել մոտ 80 տոկոսով քայքայման եզրին կանգնած համակարգը, որն այսօր կարող էր եւ չլինել: Գրասենյակի տվյալներով, մինչեւ 2000 թվականը վերականգնվել է մոտ 181 կմ երկարության մայր եւ երկրորդական ջրանցք, 3 ջրամբար՝ Ապարանի, Կառնուտի եւ Սառնաղբյուրի, 236 խորքային հոր, կառուցվել են նաեւ ջրաչափական դիտակետեր, մոտ 364 կմ ներտնտեսային ցանցեր: Այս տարի մինչեւ նոյեմբեր կկատարվի եւս 10 մլն դոլարի շինարարություն: Շատ կարեւոր է ջրաչափերի տեղադրումը, որը հնարավորություն կտա հեշտությամբ հաշվարկել ծախսված ջուրը: Ա. Ղազարյանի հավաստմամբ, ամբողջ գումարից մոտ 5 մլն է ծախսվել արտասահմանյան խորհրդատվության (1-1,5 մլն) եւ գրասենյակը պահելու ու ծրագիրն իրականացնելու համար:

Որքանո՞վ է ՀԲ-ն թելադրում իր պայմանները

Ի պատասխան այն հայտարարությունների, թե ՀԲ-ն ՀՀ կառավարությանը վերոհիշյալ վարկով թելադրում է իր պայմանները, գրասենյակի տնօրենը փորձեց պարզաբանել.

«Բանկը պայման չի դնում, բայց յուրաքանչյուր բանկ, որ վարկ է տալիս որեւէ համակարգի, պետք է իմանա, թե այդ համակարգը կարո՞ղ է վարկը ստանալուց հետո պահել ինքն իրեն»: ՀԲ գրասենյակի տնօրենի կարծիքով, մենք ինքներս էլ մեր մեջ պետք է պարզենք, թե հնարավո՞ր է առանց դրսի օժանդակության այդքան ծախսատար համակարգը պահել, քանի որ բանկի վարկերն անսպառ չեն: Իսկ մինչ այդ, ինչպես տեղեկացվեց, պատրաստվում է եւս երկու ծրագիր՝ ջրամբարների վերականգնման, որն արդեն վավերացվել է (մոտ 30 մլն ԱՄՆ դոլար) եւ ինքնահոս համակարգերի վերականգնման (մոտ 22 մլն-ի):

Մի կողմ թողնելով ՀԲ ծրագրերի արդյունավետ օգտագործման, հետագայում վարկերը փակելու խնդիրները, մնում է արձանագրել, ինչքան էլ դրսից կատարվեն ֆինանսական ներարկումներ՝ պայմանով թե առանց պայմանի, պետք է շուտափույթ գտնել այդ կարեւոր համակարգը պահելու համար ամենաօպտիմալ ձեւը: Թե չէ, ստացվում է այնպես, որ մեզանում ամեն մեկը՝ գյուղացիներն ու իշխանությունները մտածում են միայն իրենց սեփական բոստանը ջրելու մասին:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐՈՅԱՆ

Քաղաքակիրթ ֆինանսահարաբերությունների ոլորտները

Հասունացել է, արդյոք, տեղական գործածության պլաստիկ քարտերի անհրաժեշտությունը

Էլեկտրոնային քարտերի վճարային համակարգը վաղուց է լայն տարածում ստացել համաշխարհային պրակտիկայում: «Հայագրոբանկը», որ ՀՀ բանկային համակարգում միակ քարտային պրոցեսինգային՝ A-card ընկերության հիմնադիրն է, կամենում է ընդլայնել սպասարկման սահմանները եւ ֆինանսական գործառնությունների քաղաքակիրթ միջոցները ներմուծել հանրապետության տարբեր հաստատություններ: Բանկի աշխատակիցները հինգերորդ տարին է՝ աշխատավարձ ստանում են պլաստիկ քարտերով: Նրանք, իբրեւ սպառող, պլաստիկ քարտերի համակարգի ներդրման շահագրգիռ կողմերից մեկն են: Ըստ [illegible]ության, գումարները պահելու ապահովությունը, համապատասխան ենթակառուցվածքների առկայության դեպքում վճարումներ կատարելու հարմարավետությունը, գումարի մնացորդից տոկոս ստանալու՝ որոշ բանկերի ընձեռած հնարավորությունը կարող է հասարակության ավելի լայն շերտեր ընդգրկել:

Մասնագետների կարծիքով հաջորդ շահագրգիռ կողմն, անշուշտ, պետությունն է, որովհետեւ պլաստիկ քարտերով վճարման համակարգի մեխանիզմի շնորհիվ հանրապետությունում իրականացվող դրամաշրջանառության զգալի մասը կհայտնվի տեսանելի հատվածում:

Գաղտնիք չէ, սակայն, որ նույնիսկ պետական մի շարք հաստատություններում է ընդունված կրկնակի հաշվապահություն վարել: Դրա դեմ լուրջ կռվան կարող է դառնալ միայն աշխատավորների կարծիքը, երբ ապագայի ապահովության երաշխիքները նկատի ունենալով՝ մարդիկ նախընտրեն իսկապես ռեալ գրանցված աշխատավարձ ստանալ: Ապահովագրության ներկայիս պարտադիր վճարումների դեպքում աշխատողի համար միեւնույն է, որքան կվճարի գործատուն իր համար, քանի որ այդ վճարն իր հետագա ստացվելիք կենսաթոշակի հետ ոչ մի կապ չունի: Իրական ապահովագրության դեպքում (երբ գործատուի կողմից վճարվող պարտադիր ապահովագրավճարով պայմանավորվում է ապագա կենսաթոշակի մեծությունը) գործավորը օբյեկտիվորեն շահագրգռված է լինելու ստանալ օրինական ձեւակերպված վարձատրություն:

Խնդիրը շավականին բարդ է. ձեռնարկություններին ձեռնտու չէ գրանցել ամբողջ աշխատավարձը, որովհետեւ հարկային բեռը խիստ ծանր է, եւ որքան ծանր է, այդքան ավելի է թաքցնելու անհրաժեշտությունը: Ամեն ինչ գլխավորապես կախված է հարկային օրենսդրության բարելավումից: Միաժամանակ հարկ կա կազմակերպություններին ըստ պատշաճի ներկայացնել պլաստիկ քարտերով վճարային համակարգի առավելությունները: Պահանջարկի առաջացումը, քարտատերերի թվի ավելացումը հետզհետե ավելի լայն շրջանակների կշահագրգռեն ներգրավվել գործընթացին:

Իսկ ով կձեռնարկի համակարգի հաստատումը: Տնտեսագետների կարծիքով դա որեւէ բանկի կամ բանկերի համախմբի գործն է, որն արդեն ստեղծել է համապատասխան քարտ, իսկ պետությունը պետք է օժանդակի նախաձեռնությանը: Ներկայումս «Հայագրոբանկն» ունի վճարային նոր համակարգը հանրապետությունում ծավալելու բոլոր հնարավորությունները: Բանկը տիրապետում է ՀՀ-ում եւ ԼՂՀ-ում բանկոմատների եւ պոսթերմինալների ամենալայն ցանցին: Վերջիններս բանկի 46 մասնաճյուղերից բացի տեղադրված են նաեւ մի շարք հաստատություններում: Իսկ A-card-ը սպասարկվում է նաեւ ՌԴ-ում, Արեւելյան Եվրոպայի որոշ երկրներում:

Իր հերթին ՀՀ Կենտրոնական բանկը նախաձեռնել է համահայկական քարտային համակարգի ստեղծումը: Մասնագետների կարծիքով, ԿԲ-ն այստեղ խնդիր ունի ապահովելու անհրաժեշտ մրցակցային տարրը: Հավանաբար Հայաստանի շուկան չկարողանա յուրացնել պլաստիկ քարտերի վճարային համակարգերի մեծ քանակություն, սակայն նվազագույնը երկու-երեքը պետք է գործեն: Կարելի է սկսել A-card-ից, եւ ընթացքում կհայտնվեն նորերը: Արտասահմանյան փորձը ցույց է տալիս, որ մրցակցության շնորհիվ են ստեղծվում նոր ծառայությունները: Օրինակ, մի շարք խոշորագույն քարտային համակարգեր դադարեցին տոկոս գանձել, երբ վերցրած վարկը մարվում էր 15 օրվա ընթացքում: Սա քարտատերերի քանակն ավելացնելու նկատելի խթան է: Կամ՝ հաճախորդին ազատում են բաժանորդային վճարից, փոփոխում են տոկոսները, տոկոսներ են հավելում դեպոզիտային ավանդին՝ հնարավորություն տալով եւ օգտագործել հաշվի վրա պահվող գումարը ողջ ծավալով, եւ տոկոսներ ստանալ: Մրցակցային պայքարում ի վերջո շահում է սպառողը:

Այնուհանդերձ, տնտեսագետները շեշտում են, որ վճարային այս համակարգը լիարժեքորեն կարող է հաստատվել այն ժամանակ, երբ գործեն անհրաժեշտ բոլոր պարամետրերը: Սպասարկող ենթակառուցվածքների բացակայությունը կխոչընդոտի քարտերի լիարժեք գործածությանը: Երբ վաճառասրահներում չկան համապատասխան սարքեր՝ պլաստիկ քարտերը միակողմանի նշանակություն են ձեռք բերում՝ միայն դրամ ստանալու, բայց ոչ վճարելու: Թեեւ «Հայագրոբանկը» պատրաստ է անհրաժեշտ տեխնիկական զինվածություն ապահովել, նոր միջոցներ ներդնել, սակայն շատ առեւտրային կետերի համար թերմինալների տեղադրումը դեռեւս ձեռնտու չէ: Ուժերից վեր հարկերի պատճառով իրենց դրամաշրջանառության մի մասը թաքցնելու հակված առեւտրային հատվածը այդպիսով կհայտնվի հարկային մարմինների անմիջական տեսանելիության դաշտում: Այնպես որ կրկին ու կրկին հարցի լուծումն ակնկալում է պետական մոտեցում. հարկային օրենսդրության վերանայում, տնտեսական իրավիճակի բարելավում, եւ, որ անկարեւոր չէ, այնպիսի աշխատավարձերի սահմանում, որոնք չեն սպառվում ընդամենը մեկ-երկու օրում, եւ հնարավոր է դրանց մնացորդից շահույթ ստանալ՝ ամբողջապես իմաստալից դարձնելով պլաստիկ քարտերի գործածությունը: Այս ամենից զատ անհրաժեշտ կլինի, որ ցանցի հաստատման հարցում շահագրգիռ կառույցները ներդրումներ իրականացնեն կամ դրամաշնորհներ հատկացնեն: Իբրեւ օժանդակություն արտերկրներում թերմինալներն առեւտրային կետերին են տրամադրում ապառիկ, իսկ գումարները մարվում են կես տարվա ընթացքում:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ աշխատանքների նկատմամբ լուրջ մոտեցման պարագայում համակարգի համալիր ներդրման արդյունքները տեսանելի կլինեն արդեն մեկ տարում:

ԱՆԻՐԸ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Նավթն ու գազը եկամտի անփոխարինելի աղբյուր են Ռուսաստանի համար

Ընթացիկ տարվա առաջին ամիսներին նավթի համաշխարհային գների կտրուկ աճը մասնավորապես նպաստեց Ռուսաստանի տնտեսության վերաշխուժացմանը: Վառելիք արտահանող Ռուսաստանի համար նավթի թանկությունը կարեւոր է մանավանդ այն պատճառով, որ վիթխարի պարտքեր ունի, ռուբլին պարբերաբար արժեզրկվում է, ֆինանսական համակարգի վիճակն էլ բարվոք չէ: 1998 թ. օգոստոսյան ճգնաժամից հետո օտարերկրյա ներդնողներից շատերն աճապարեցին հեռանալ Ռուսաստանից: Այսօր ոմանք արդեն զղջացել են եւ փորձում են վերադառնալ:

Եթե 1998 թ. մեկ տակառ նավթի միջին գինը 11,9 դոլար էր, 1999 թ. միջինը՝ 17,3, ապա այս տարվա մարտին անցավ 30-ից: Ճիշտ է, նավթ արտահանող երկրների կազմակերպությունը (OPEP) որոշեց ավելացնել սեւ ոսկու արդյունահանումը, բայց նավթի գները մնում են 21 դոլարից բարձր:

Այդ գինը ձեռնտու է նաեւ Ռուսաստանին, որի տնտեսության վիճակը մեծ չափով կախում ունի նավթի ու գազի արտահանումից: Ռուսաստանի բորսաներում նավթի ու գազի ընկերությունները ներկայացնում են 63,8 տոկոս, գումարային արտահայտությամբ դրանք իրականացնում են արտահանության մեկ երրորդը: Ներքին համախառն արդյունքի մեկ հինգերորդն ստացվում է նավթից ու գազից: ՌԴ կառավարության հարկային մուտքերի մեկ երրորդն ապահովում են նավթային ու գազային ընկերությունները:

Խոշոր առաջընթաց է արձանագրել ռուսական նավթարդյունաբերության հսկան՝ «ԼՈՒԿօյլը»: Եթե 1998 թ. դրա եկամուտները կազմել էին ընդամենը 10 մլն դոլար, ապա 1999 թ. անցան 1,3 միլիարդից: Անցյալ տարի երկրում սկսված տնտեսական վերաշխուժացմանը նպաստեց նաեւ ռուբլու թեթեւ արժեզրկումը, որը խթանում է արտահանությունը: Արդյունաբերական արտադրության ծավալներն աճեցին 8,1 տոկոսով, բարելավվեց հարկերի գանձումը:

Այս ամենը նախագահ Վլադիմիր Պուտինին թույլ տվեց ֆինանսավորել Չեչնիայի պատերազմը, բարձրացնել կենսաթոշակները եւ մասամբ կատարել Ռուսաստանի միջազգային ֆինանսական պարտավորությունները՝ չդիմելով ԱՄՀ-ին, որից վարկ չի ստացել 1999 թ. կեսերից:

Սակայն մոսկովյան «Տրոյկա դիալոգ» ներդրումային բանկի գլխավոր տնտեսագետ Օլեգ Վյուգինն այնքան էլ լավատես չէ ապագայի հարցում: «Էքսպերտ» հանդեսին տված փոքրիկ հարցազրույցում նա այն տեսակետն է արտահայտում, թե ներկայիս տնտեսական վերելքը կարող է երկար չտեւել, եթե չիրականացվեն տնտեսական խոր բարեփոխումներ:

Մտահոգիչ է մասնավորապես Ռուսաստանի վիթխարի արտաքին պարտքը: Միայն այս տարի Մոսկվան ստիպված կլինի պարտատերերին վճարել 10 մլրդ դոլար, որ կազմում է դաշնային բյուջեի կեսը: Նման պայմաններում դժվար է տեւական տնտեսական հաջողությունների ակնկալիքներ ունենալ: Վերջերս նկատվող ռուբլու ամրապնդումն իր հերթին նվազ մրցունակ է դարձնում Ռուսաստանի արտահանական ներուժը: Տնտեսության իրական խնդիրները (հարկային բարեփոխում, ֆինանսական գործառնությունների թափանցիկություն, սնանկացման նոր օրենք եւ այլն) լուծելու փոխարեն ՌԴ կառավարությունը վերջին ամիսներին մտահոգիչ անգործության է մատնված: Ավելին, բյուջեի ֆինանսավորման նպատակով նա միջոցներ է հայթայթում Կենտրոնական բանկի պահուստներից: Ինչ վերաբերում է նորընտիր նախագահ Վլադիմիր Պուտինի տնտեսական ծրագրին, դրա մանրամասնությունները հայտնի չեն նույնիսկ Կենտրոնական բանկի բարձրաստիճան պաշտոնյաներին:

Պ. Ք.

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Համատարած պոռթկումներ Պաղեստինում

Կամ 2-րդ «Ինթիֆադայի» սկիզբը

Ի համերաշխություն իսրայելական բանտերում գտնվող իրենց հարյուրավոր հայրենակիցների, պաղեստինցիների կազմակերպած ցույցերը դրամատիկ զարգացում ունեցան: Արեւմտյան ափի եւ Գազայի հատվածի գրեթե բոլոր քաղաքներում այդ ցույցերը վերածվեցին արյունալի առճակատումների՝ ի հետեւանս իսրայելցի զինվորների բռնի ուժի կիրառման: Ավելին, որոշ վայրերում տեղի ունեցան զինված ընդհարումներ պաղեստինյան եւ իսրայելական անվտանգության ուժերի միջեւ: Մայիսի 15-ի տվյալների համաձայն սպանվել են 6 եւ վիրավորվել շուրջ 500 պաղեստինցիներ: Նվազ թվով վիրավորներ կան նաեւ հակառակ կողմում:

1987 թ. «Ինթիֆադան» հիշեցնող այս դեպքերը, ըստ երեւույթին, առավել սուր բնույթ ստացան այն պատճառով, որ համընկան եբրայական պետության ստեղծման 52-րդ տարեդարձի տոնակատարություններին, հանգամանք, որ աղետի տարի են համարում արաբները: Պաղեստինցիները երբեք չեն կարող մոռանալ, թե ինչպես Իսրայելի ստեղծմամբ եւ դրա հետագա ծավալապաշտական պատերազմների հետեւանքով իրենք կորցրին մի ամբողջ հայրենիք, իսկ իրենց ժողովրդի ավելի քան կեսը բռնագաղթի ենթարկվեց:

Սակայն այսօրվա համատարած պոռթկումները միայն պատմական ցավալի հիշողության արդյունքը չեն: Դրանք հետեւանք են նաեւ շուրջ 9-ամյա պաղեստինա-իսրայելական գրեթե անօգուտ բանակցությունների, որոնց հետ պաղեստինցիները մեծ հույսեր կապեցին՝ իրենց անկախ պետության կառուցման առումով: Այս ծիրում ուշագրավ է, որ մայիսի 14-ին իր հրաժարականը տվեց պաղեստինցի գլխավոր բանակցող Յասեր Աբդռաբոն, որը լիազորված էր իսրայելական կողմի հետ բանակցելու վերջնական կարգավորման դժվարին խնդիրների շուրջ: Աբդռաբոն այդ քայլին դիմեց, երբ պարզվեց, որ միեւնույն հարցերի վերաբերյալ Ստոկհոլմում առաջացել է բանակցային մի այլ գաղտնի կապ, ինչը, նրա կարծիքով, Թել Ավիվի հերթական խարդավանքն է:

Պաղեստինյան հուսահատությունն այն աստիճանի հասավ, որ մայիսի 15-ին Գազայում կայացած հանրահավաքի ժամանակ ինքնավարության կապի նախարար Իմադ Ֆալուջին կոչ արեց իսրայելցի պատանդներ վերցնելու՝ պաղեստինցի կալանավորների հետ փոխանակելու համար: Իհարկե, լարվածության նման աճը վտանգավոր է եւ կարող է վերածվել նոր «Ինթիֆադայի»՝ ապստամբության, որը չփլուզի առանց այդ էլ խարխուլ երկխոսությունը պաղեստինցիների եւ իսրայելցիների միջեւ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄՈՎՍԵՍՅԱՆ

Ադրբեջանում նոր «Ազգային շարժում»

ԲԱՔՈՒ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Օրերս Ադրբեջանում ստեղծվել է «Ազգային շարժում» նոր քաղաքական կուսակցության կազմկոմիտեն: Այդ կուսակցությունը հասարակության մեջ ազգայնական գործոնի ուժեղացման նպատակ է դնում: Նոր կուսակցության կազմկոմիտեի նախագահ է ընտրվել Փաշա Ռաջաբլին: Իր առաջին մամլո ասուլիսի ժամանակ նա հաղորդել է, որ կուսակցությունն ընդդիմադիր դիրք կգրավի կառավարող վարչակարգի նկատմամբ, եւ նրա կողմնակիցները մտադիր են մասնակցել մայիսի 20-ին նախատեսվող ընդդիմության հանրահավաքին: Նա նաեւ հաղորդել է, որ կուսակցության հիմնադիր համագումարը կկայանա խորհրդարանական ընտրություններից հետո:

Փաշա Ռաջաբլին 1986 թվականին ավարտել է Ադրբեջանի բժշկական ինստիտուտը, այնուհետեւ՝ Սանկտ Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը: 1989-1996 թթ. նա գլխավորել է Սանկտ Պետերբուրգի ադրբեջանցիների «Դայաղ» միությունը:

Ռուսական ծագումով չեչեն դաշտային հրամանատարը

Շամիլ Բասաեւի կյանքի եւ ահաբեկչական գործունեության համառոտ պատմությունը

Շամիլ Բասաեւը ծնվել է 35 տարի առաջ լեռնային Վեդենոյի շրջանի Դիշնե-Վեդենո գյուղում, հայտնի դարձել 30 տարեկանում, երբ Ստավրոպոլի հայաշատ Բուդյոննովսկ քաղաքում գլխավորեց առաջին ահաբեկչական գործողությունը: Մանկության եւ երիտասարդության տարիներին արժանահիշատակ դեպքեր չեն եղել. մեծացել է աղքատ չեչենի ընտանիքում, ավարտել միջնակարգը, ծառայել բանակում, որից հետո կրտսեր եղբոր՝ Շիրվանիի հետ տեղափոխվել Մոսկվա, ընդունվել ինստիտուտ: Թեեւ ուսման երկրորդ տարում հեռացվեց բուհից, սակայն չշտապեց վերադառնալ հայրենիք: Բասաեւը եւ ապագայում Չեչնիայի պետանվտանգության ղեկավար Սուլթան Գելիսխանովը սերտ կապեր են հաստատում Մոսկվայի չեչենական մաֆիայի հետ, հարստություն կուտակում առեւտրական միջնորդությամբ:

Բասաեւը Չեչնիա է վերադառնում 1991 թ. վերջերին, շարունակում զբաղվել բիզնեսով, բայց՝ զենքի: Չեչնիան եւ Ինգուշիան դարձել էին զենքի առք ու վաճառքի մեծ շուկա. ռուսական արտադրության զենք կարելի էր վաճառել ամենուր: Երիտասարդ Շամիլի ընդունակությունները շատ շուտ նկատեց նոր իշխանության եկած Ջոխար Դուդաեւը. հենց Բասաեւին վստահեցին Աբխազիա զենք ու զինամթերք մատակարարելու առաքելությունը:

Աբխազիայում պատերազմ սկսվելուց հինգ օր անց Բասաեւը մի քանի տասնյակ չեչենների գլխավորությամբ մեկնեց Գուդաուտա: Չեչենները Ջաբա Իոսելիանիի «Մխեդրիոնիի» դեմ կռվում էին «Կովկասի ժողովուրդների կոնֆեդերացիայի» զորքերի կազմում, որի հիմնական կորիզը կաբարդին եւ ադըղե վարձկաններն էին՝ աբխազներին ցեղակից ժողովուրդները: Վլադիսլավ Արձինբան շուտով Բասաեւին նշանակում է Աբխազիայի պաշտպանության փոխնախարար: Իրականում չեչենական ջոկատների հրամանատարը Խամզատ Խանկարովն էր, որն անցավ ամբողջ աբխազական պատերազմը, դարձավ հերոս: Հետագայում Բասաեւը ամեն կերպ փորձում էր Խանկարովի հերոսությունները վերագրել իրեն, ինչը եւ կարողացավ անել:

1991 թ. նոյեմբերին, նախքան Աբխազիա մեկնելը, Բասաեւը կազմակերպեց առաջին կիսաահաբեկչական գործողությունը. ի նշան Չեչնիայում արտակարգ դրություն մտցնելու բողոքի, մի քանի համախոհների հետ «Մինեռալնիե Վոդի» օդանավակայանից առեւանգեց եւ Թուրքիա ուղեւորեց մարդատար ՏՈՒ-154 օդանավը: Հետագա տարիներին եւս Բասաեւը հավատարմորեն ծառայեց Դուդաեւին, ներչեչենական պայքարի բոլոր դրվագներում կանգնեց նրա կողքին: Աբխազական պատերազմն անցած չեչենները ներչեչենական կլանային պայքարում համախմբվում էին Խամզար Խանկարովի շուրջ, իրական վտանգ ստեղծում Դուդաեւին: Խանկարովը սպանվեց Արգուն քաղաքում՝ թիկունքից արձակված կրակոցով. չանցկացվեց որեւէ հետաքննություն, իսկ աբխազական պատերազմի գլխավոր եւ միակ հերոս մնաց Շամիլ Բասաեւը:

Բասաեւ եղբայրների ծննդավայրը Դիշնե-Վեդենոն է, որն անցյալ դարի 50-ական թթ. բնակեցված էր բացառապես ռուսներով: Լեգենդար Շամիլին իրենց հավատարմությունն արտահայտելու համար Դիշնե-Վեդենոյի ռուսները նրա համար շքեղ առանձնատուն կառուցեցին, իսկ որոշ ժամանակ անց «դարձան» զտարյուն չեչեններ: Ինքը՝ Բասաեւը հակառուսական տրամադրություններով ակնհայտորեն աչքի չի ընկել: Ավելին, աբխազական պատերազմի տարիներին նա համագործակցել է ռուսական հատուկ ծառայությունների հետ: Եվ ոչ միայն Բասաեւը:

Ջոխար Դուդաեւի սպանությունից հետո Բասաեւը մենակ էր մնացել: Նախագահական ընտրություններում Մասխադովից պարտություն կրելուց հետո Բասաեւը վերադարձավ Վեդենո, որտեղ զբաղվել մեղվաբուծությամբ: Մասխադովի նախագահ ընտրվելուց հետո Չեչնիայում ներքաղաքական իրավիճակը սրվում էր: Ժամանակավորապես մոռացված Բասաեւը Գրոզնիի հեռուստատեսությամբ խստորեն քննադատում է վահաբականներին, իր ծառայություններն առաջարկում Մասխադովին, խոստանում արաբ վարձկաններին քշել երկրից: Սակայն Մասխադովը չվստահեց Բասաեւին, չհավատաց նրա նվիրվածությանը: Ժամանակն անցնում էր, իսկ Բասաեւին հովանավոր էր պետք, նա չէր կարող չլինել իրադարձությունների կենտրոնում: Մի կողմից փառասիրությունը, մյուս կողմից՝ իշխանամոլությունը ստիպում էին նրան շուտափույթ հովանավոր գտնել: Եվ բնավ էլ կարեւոր չէր՝ ո՞վ էր լինելու հովանավորը, ո՞ւմ դեմ էր կռվելու Բասաեւը: Նա Չեչնիայում այն ռազմաքաղաքական գործիչն է, որին կարելի է թեքել ցանկացած ուղղությամբ: Ասել, թե Բասաեւը Հյուսիսային Կովկասում վահաբականության ջատագով է, ճիշտ չի լինի: Պարզապես այս պահին նա սնվում է վահաբականների գումարներով, կատարում նրանց պատվերը:

Պատրաստեց Թ. Հ.

«Լիխտենշտեյնը աճում եւ բարգավաճում է ընդհատակյա գործարքների փողերով»

Ֆրանսիայի խորհրդարանի սոցիալիստ պատգամավոր Վենսան Պեյոնի գլխավորած «Ֆինանսական հանցագործությունների եւ փողերի լվացման բացահայտման խումբը» օրերս հրապարակեց մի ծավալուն զեկուցագիր, որտեղ լուրջ մեղադրանքներ են ներկայացվում եվրոպական գաճաճ պետություններից մեկին՝ Լիխտենշտեյնին:

«Լիխտենշտեյնն աճում եւ բարգավաճում է ահաբեկչության փողերով, միջազգային շուկաներում կաշառատվությամբ զբաղվող ձեռնարկությունների գաղտնի գումարներով, եվրոպայի քաղաքական կուսակցությունների անօրինական ֆինանսավորման, մաֆիական հանցախմբերի ընդհատակյա գործարքների փողերով», մասնավորապես նշվում է զեկուցագրում:

Շվեյցարիայի եւ Ավստրիայի արանքում ընկած Լիխտենշտեյնը ընդամենը 160 քառ. կիլոմետր զբաղեցնող փոքրիկ իշխանություն է, որի 31320 բնակիչներից յուրաքանչյուրին ընկնող ներքին համախառն արդյունքը ռեկորդային է՝ 35 հազար դոլար: Ինչպես նշում է «Պուեն» հանդեսը, այդ գաճաճ պետության բարգավաճման պատճառը դրա հարկային օրենսդրությունն է, որը հիրավի դրախտային պայմաններ է ընձեռում խոշոր դրամատերերին: Վերջիններիս հրապուրում են նաեւ Լիխտենշտեյնում իրականացվող բանկային գործառնությունների գաղտնիությունը եւ փողերի լվացման լայն հնարավորությունները:

Զեկուցագրում նշվում է, որ 1991-1999 թթ. Լիխտենշտեյնում բանկերի թիվը 3-ից հասել է 13-ի, չհաշված 4 ֆինանսական ընկերությունները եւ 27 հիմնադրամները: Երեք տարում վերահսկելի կապիտալն աճել է 60 տոկոսով: Խոշոր բանկերից մեկի գլխավոր բաժնետերը պետությունն է:

Թեեւ Լիխտենշտեյնը 1970 թ. հարել է դրամական փոխօգնության եվրոպական միջազգագրին, իրականում վերջին երեք տասնամյակներին անդադար խոչընդոտներ է հարուցում այդ փոխօգնության ասպարեզում: Բանն այն է, որ ավելի վաղ՝ 1959 թ. կնքված միջազգագիրը Լիխտենշտեյնում մեկնաբանում են յուրովի եւ մերժում դրամական փոխօգնության խնդրանքները, եթե դրանք վերաբերում են «նուրբ» հարցերի: Վերջիններիս թվում են հայտնվել գերմանացի քրիստոնեա-դեմոկրատների կաշառքների, ֆրանսիական «Էլֆ» ընկերության խարդախությունների, իսպանացի գործիչների կաշառակերության գործերը:

Անցյալ տարի գերմանական «Շպիգել» հանդեսում, ապա ֆրանսիական «Մոնդ» թերթում հրապարակվել էր ԳԴՀ գաղտնի ծառայությունների զեկուցագիրը, որտեղ նույնպես Լիխտենշտեյնը խստիվ դատապարտվում էր «միջազգային հանցաշխարհի կեղտոտ փողերի լվացման գործառնությունների» համար:

Եթե Լիխտենշտեյնը չփոխի դիրքորոշումը, մոտ ժամանակներս նրա անունը կհայտնվի «Միջազգային ֆինանսական ձեռնարկումների խմբի» այսպես կոչված «ոչ կոոպերատիվ» պետությունների ցանկում՝ Լիխտենշտեյնին զրկելով մոլորակի ֆինանսական անցուդարձին ազատորեն մասնակցելու իրավունքից:

Պ. Ք.

Մշակույթ

1908 թվականին Արամ Անտոնյանի խմբագրած «Լույս» հանդեսը տպագրեց Միսաք Մեծարենցի «Նարեկացիին հետ» գործը: «Ո՞վ է դարձյալ. խուցիս աշունը դեղին ու կարմրորակ տերեւի անդրադարձ խոռոր կայլակներով արցունքոտած իղձի ու բախծության ամպոտ վայրկյանի մը մեջ կը սպասե աղոթքին: Նախնականության բաղձանք մը երկյուղով մակարդված, առհավության հեռավոր ձայն մը կարծես հովին արհավրոտ ձայնին ընդխառնված հետո անկե տարանջատ կը կոթողվի մեկեն հոգիիս մեջ...»: 22-ամյա Մեծարենցը հայոց բանաստեղծության հսկային տեսնում է հայեցողի միստիկ, մշուշոտ, աղոթավոր դեմքով, ճակատի ակոսներն է տեսնում Մեղքի արորով քաշված: «Նարեկացի՞ն է. սրբության իղձին կրակովը վառված անշեջ մորենին, մեծ աղոթասաց բանաստեղծը որ կը հառաչե...»:

Աղոթողը Թոփ Գաբուից

Որտեղի՞ց է գալիս Միսաք Մեծարենցը

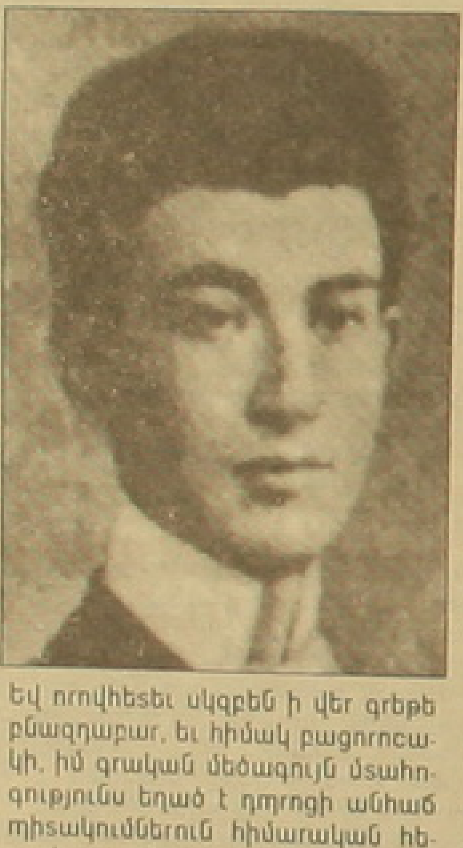

Թոփ Գաբուի մենակյացը (թոքախտի սրության պատճառով կյանքի վերջին երեք տարում Մեծարենցը ստիպված ապրում էր Պոլսի այս արվարձանում) ավելի ու ավելի էր հրապուրվում Նարեկացու մտածողության անափ ծովով: Կաբնածաղիկ ու կապտերակ գիշերներում որպես մեղեսիկի մոշի-մշուշ սփռվող բանաստեղծը Աստվածամոր կերպարը զուգորդում է աստվածային ձայնի վայրէջքին: Ժամանակակիցներից շատերն են վկայություններ թողել, որ անգամ նրա բարձի տակ Նարեկն է եղել: Եվ իզուր փնտրտուքներ են եղել շատ գրականագետների փորձերը, թե որտեղի՞ց է գալիս Մեծարենցը, որտեղի՞ց է սկսվում: Մտածողության նույն շերտերը (հարկավ ոչ այնքան ուժգին, որքան Նարեկավանքի հզոր ճգնավորի մոտ), սիրո, նվիրումի նույն պոռթկումները հատուկ են 20-րդ դարասկզբին ստեղծագործած մարդուն: Տիրոջից անձնական ուրախություն հայցող Մեծարենցը, որը ցանկանում է ծաղիկների պես այն ժողովել ճամփի վրա, ամենքին եւ ամեն օր հավաքել նայվածքների մեջ, սկսվում է Նարեկացուց: Այս առումով հայտնագործություն անելու ճիգեր էլ պետք չէր թափել, երբ կա իր՝ Մեծարենցի խոստովանությունը:

1907 թվականին լույս է տեսնում Մեծարենցի առաջին գիրքը՝ «Ծիածանը», որը քննադատների ու գրագետների ուշադրության կենտրոնում է անմիջապես հայտնվում: Առանձին քննադատներ Մեծարենցին համարում են ֆրանսիական սիմվոլիստներին հետեւող եւ կրկնող: Առավել դաժան խոսքերի հեղեղ է սփռում ոմն Ենովք Արմեն, որը ցանկանում էր ինքը տպագրել Մեծարենցի գիրքը, սակայն բանաստեղծը հրաժարվել էր չվստահելով հրատարակչի ճաշակին: Ու, ահա, երբ մեղադրանքներն անցնում են ամեն չափ ու սահման, Մեծարենցն իր «Քննադատությունը» վերնագրով հոդվածում գրում է. «...Ենովք Արմեն կուզե անպատճառ isme-ի մտակույր ու դանդույր տարփող մը գտնել իմ մեջս, մանավանդ բառամոլ խորհրդանշական մը, ծիծաղելի կապկող մը: Եվ որովհետեւ սկզբեն ի վեր գրեթե բնազդաբար, եւ հիմակ բացորոշակի, իմ գրական մեծագույն մտահոգությունս եղած է դպրոցի անհամ պիտակումներուն հիմարական հետավարող մը չըլլալ եւ խուսափիլ արտաքին ազդեցութեանց նմանացուցիչ դրոշմեն, մեկ խոսքով կարելի եղածին չափ ինքզինքս ըլլալ՝ ուժգնորեն կընդվզիմ Ենովք Արմենի այդ անմտած վերագրության դեմ: Որ բարբառուն ապացույց մը տալու համար թե սիմբոլիզմը կրնա ստացական չըլլալ՝ դարձյալ մեջ կբերեմ պանծալի Նարեկացիին օրինակը»: «Օգտվինք եվրոպական լեզուներու նորանոր ու թարմ արտահայտություններեն, բայց չմոռնանք գրաբարին հուռթի շտեմարաններեն օգտվիլ մանավանդ: Ինչո՞ւ մեր հացը գետին ձգենք ու մուրացիկ, ուրիշի ետեւեն վազենք...»: Այսպես մտածող Մեծարենցն անշուշտ առաջին հերթին աչքի առաջ ունի Նարեկացուն, նրան, որի «Մատեանը», տաղերը գոնե իր համար հանապազօրյա հոգեւոր հաց են եղել:

«Ինքնադատության փորձ մը» հոդվածում Մեծարենցը վերլուծելով սեփական ստեղծագործությունը, գրում է. «Բանաստեղծը բնության ցոլացումը պետք է ըլլա, թե ոչ բանաստեղծ չէ իրապես. քերթվածները իբրեւ բառ պետք է ունենան տերեւին թրթռումը, թռչունին դայլայլը, մարգերուն գորովը, դաշտին ու լեռան մշտանույն գորությունը: Բանաստեղծին ձայնը տիեզերական հարաբերականության մը լարը պետք է ըլլա, բոլոր գոյություններուն համադրական թրթռումովը տրոփուն...»: Այս տողերը կարդալիս կարելի է այն զգացողությունն ունենալ, որ Մեծարենցը խոսում է ոչ թե իր ստեղծագործությունների մասին, այլ վերլուծում է «Մատեանը». «Գիշերերգությունները, լուսավետ կամ մթնասվեր, երկար տողանցք մը կը գծեն ամբողջ հատորին մեջ (խոսքն իր «Ծիածան» հատորյակի մասին է անշուշտ - Ս.Գ.): Գիշերը երկար ատեն իր ազդեցության, իր խանդաղատանքին մեջ պահած է բանաստեղծը:

Սկիզբները քաղցր ու զվարթ է անոր զգվանքը.

Գիշերն անույշ է, գիշերն հեշտագին...

Գիշերին մեջ չէ՞ արդեն, որ երազները ավելի վառ ու արագ վերելումներ կունենան. գիշերին մեջ, ուր շրջանակը այնքան հմայիչ կըլլա, եւ սպասումը այնքան քաղցրորեն տաժանագին...»:

Գրականությանը փոքրիշատե գիտակ մարդու համար անիմաստ է Մեծարենցին որոնել ֆրանսիական սիմվոլիստական (խորհրդապաշտական) բանաստեղծության, Մետերլինկի ստեղծագործության աշխարհում: Նարեկացու ոգին, Նարեկացու մտածողությունը կա Մեծարենցի ամեն մի տողում՝ արձակ, թե չափածո:

Ամեն մի ճշմարիտ բանաստեղծություն աղոթք է առ Աստված: Ու եթե այս չափանիշներով մոտենանք Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործությանը, ապա ամեն ինչ պարզ ու հասկանալի կդառնա: Ամեն օր մեր ականջում հնչել են մեր մեծերի աղոթքները (նորից ասենք, Մեծարենցից անբաժան էր Նարեկը) ու մենք շարունակում ենք աղոթել, աղոթել մեր բառերով.

... Ցնորաբե՞ր գիշեր, ա՜հ, ընդունե զիս,

ընդունե՛, միստիք ո՞վ անդորրություն,

իմ աղերսակոծ շունչիս սոսավյուն,

եւ համբույրն անանց՝ զոր կուտա հոգիս...

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՆԿԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

«Այստեղ լույսն ավելի շռայլ է»

Աստվածաշնչյան թեման Հակոբ Խաչատրյանի ստեղծագործություններում

Մարդու հոգեւոր աշխարհի, աստվածաշնչյան պատկերացումների թեմաները մշտապես ներշնչման անսպառ աղբյուր են եղել ստեղծագործող մարդու համար: Չարի ու բարու արդարության հաղթանակի գաղափարները հիմք են հանդիսացել գեղանկարիչների ստեղծելու բազմաթիվ կտավներ: Այդ առումով առանձնանում է Էջմիածնում ապրող եւ ստեղծագործող գեղանկարիչ Հակոբ Խաչատրյանը: Վերջին տասը տարիների ընթացքում շնորհալի նկարիչը ամբողջովին տարվել է աստվածաշնչյան թեմաների գեղարվեստական մարմնավորումներով: Նրան հաճախ կարելի է տեսնել Մայր տաճարի, Սբ. Գայանեի, Սբ. Հռիփսիմեի, ինչպես նաեւ հանրապետության այլ տարածքներում գտնվող վանքերի բակերում ստեղծագործելիս: Գեղանկարչի ինքնատիպ ոճը հետաքրքրում է շատերին: Նրա արվեստանոցում ես հաճախ եմ լինում, դիտում նոր գործերը, հեղինակի հետ կիսում տպավորությունները: Գեղանկարիչը վերջին ժամանակներում ավելի շատ է անդրադառնում աստվածաշնչյան թեմաներին: Այդ առումով տված իմ հարցին նա պատասխանեց. «Աստվածաշնչյան թեմաներն իմ մեջ եղել են դեռեւս առաջին վրձնահարվածներն անելիս: Աստված եթե տվել է շնորհ, ես փորձում եմ վերադարձնել անմնացորդ: Մեր սրբավայրերում գտնվող ճարտարապետական վեհաշուք կոթողները

ստեղծվել են ամուր հավատի շնորհիվ: Նկարելով վանքեր, սրբապատկերներ, ես մարդկանց ուշադրությունը ուղղում եմ դեպի Աստծո տաճարը: Խորապես ցավում եմ, երբ տեսնում եմ հոգեւոր այդ երկփեղկվածությունը, որը ջլատում է ազգը: Երկնավորին ծառայելն ամեն մի քրիստոնյայի համար սուրբ պարտականություն է:

– Ինչո՞ւ հատկապես շատ եք լինում Մայր տաճարի տարածքում:

– Ներքին մի ուժ է ինձ այստեղ բերում: Թվում է՝ երկնային մի զգացողություն լիցքավորում է ինձ, երեւակայությունս պայծառացնում: Այստեղ թվում է, թե լույսն ավելի շռայլ է ու գույները՝ վառվռուն: Հենց այստեղ ծնվեց «Գրիգոր Լուսավորչի երազը» կտավի մտահղացումը: Մեծադիր այդ կտավի վրա աշխատել եմ մի առանձին ոգեւորությամբ եւ կարծես հաջողվել է: Հոգեւոր հայրերի համաձայնությամբ եւ հավատացյալների ցանկությամբ այն կտեղադրվի Շողակաթ եկեղեցու վեմում:

– Եղիշե Թադեւոսյանի հանրահայտ «Տեսիլք»-ը ծանոթ է բոլորին: Քանի որ թեման նույնն է, որո՞նք են մոտեցման ձեր տարբերությունները:

– Որքան էլ կան նմանության եզրեր, որն անխուսափելի է, ես բացեւայնպես ձգտել եմ ըստ ամենայնի դուրս գալ մեծ գեղանկարչի կախարդանքի շրջանակներից եւ ստեղծել իմ պատկեր-խորհրդանիշները: Բացի Քրիստոսի պատկերից, որն ամբողջովին լույսերի մեջ է, Թադեւոսյանն առագա Մայր տաճարի եւ շրջապատի առարկաները ներկայացրել է ուրվապատկերների տեսքով: Եկեղեցու չորս սյուներն են եւ մեկ գմբեթը: Ես հանրահայտ տեսիլքը ձգտել եմ շնչավորել Մասիսների ֆոնին եւ այսօրվա Մայրավանքի պատկերն ամբողջովին տալ իրական կերտվածքով: Ձգտել եմ տեսիլքին բնորոշ վերացականությունից հրաժարվել եւ ցույց տալ այն ավելի շոշափելի ու նյութական: Ստեղծել եմ իմ կոմպոզիցիոն լուծումը: Անշուշտ դժվար է Եղիշե Թադեւոսյանից հետո անդրադառնալ հանրահայտ այդ թեմային, սակայն մեր ազգային հոգեբանության ու մտածողության ծեսերն այնքան են խտացված քրիստոնեական ուսմունքի, հայ առաքելական եկեղեցու գաղափարների ու խորհուրդների հետ, որ Միածնի գալուստը դիտվում է որպես լույսի, մարդկության հավատքի նորոգման, մեղքերից փրկելու առաքելություն: Ազգապահպանման այդ հզոր կռվանը եւ ճշմարիտ կրոնը դեռ կիրառվում են շատերի: Չէ՞ որ քրիստոնեությունն այն կրոնն է, որի լույսը մեզ է հասել հազարամյակների հեռավորությունից: Եվ այն անմարելի է: Բնական է նաեւ գեղանկարիչ Հակոբ Խաչատրյանի այդ թեմայի մեջ ծավալվելու իղձն ու մտահոգությունը: Ասենք, որ մինչ վերոհիշյալ գործը, նա ստեղծել է նաեւ «Քրիստոսին իջեցնում են խաչից», «Մկրտություն Հորդանան գետում», «Խաչված Աստվածորդին», «Եղիա մարգարեն դժոխքից գնում է դրախտ», «Մայրավանք» եւ մի շարք այլ կոմպոզիցիոն կտավներ, որոնք իրենց արժանի տեղն են գտել Երեւանի Նորքի զանգվածի նորաբաց, Արմավիրի մարզի Գայ գյուղի Սուրբ Նշան, Թբիլիսիի, Իրանի, Ֆրանսիայի, Բելգիայի եւ մի շարք այլ երկրներում գտնվող հայկական եկեղեցիներում: Նա այսօր մասնակցում է Նյու Յորքի Սուրբ Հակոբ եկեղեցու ներքին ձեւավորումների, սրբապատկերների ստեղծման մեծածավալ աշխատանքների մրցույթին: Հրավեր է ստացել Հնդկաստանի Կալկաթա քաղաքի Սուրբ Նազարեթ եկեղեցու հոգեւոր խորհրդից՝ դարձյալ համանման աշխատանքներ կատարելու առաջարկով: Աշխարհակործան պատերազմը, եթե պատնեշ դրեց բանաստեղծի կյանքի ու ստեղծագործական ճանապարհին, ապա տոհմական գենը խլրտաց գեղանկարչի երակներում: Հարյուրավոր սրբապատկերները, դիմանկարները, հրաշալի նատյուրմորտներն ու կոմպոզիցիոն կտավները, հայրենի եզերքի բնապատկերներն այսօր հանգրվան են գտել եկեղեցիներում եւ արվեստասեր մարդկանց հավաքածուներում:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆ,
Էջմիածին

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ժողովրդական տոներին վերադարձնել իրենց ժողովրդականությունը

«Հայաստան» հրատարակչությունը վերջերս լույս է ընծայել պատմական գիտությունների թեկնածու, Երեւանի պետական համալսարանի ազգագրության ամբիոնի վարիչ Հրանուշ Առաքելյան-Խառատյանի «Հայ ժողովրդական տոները» ուշագրավ ուսումնասիրությունը:

207 էջանոց գրքում հեղինակը ներկայացնում է համահայկական նշանակության 16 ժողովրդական տոների կատարման ծեսերն ու ընթացքը: Հաջորդաբար նկարագրվում են Նավասարդը, Նոր տարին, Սուրբ ծնունդն ու Ջրօրհնեքը, Տյառնընդառաջը, Սուրբ Սարգիսը, Բարեկենդանը, Մեծ պասը, Ծաղկազարդը, Սուրբ Զատիկը, Կանաչ եւ կարմիր կիրակիները, Համբարձումը, Վարդավառը, Սուրբ Աստվածածնի վերափոխումը, Սուրբ խաչը, Սուրբ Գեւորգն ու Սուրբ Հակոբը: Նկարագրությունները ընդգրկում են ոչ միայն պատմական Հայաստանի շրջանները, այլեւ Կիլիկիան, Քեսաբը եւ Հյուսիսային Կովկասի հայկական բնակավայրերը: Ուշադրությունը կենտրոնացել է կատարողական կողմերի վրա՝ երգեր, պարեր, խաղեր եւն: Գրքի ավարտին բերված է 111 անուն սկզբնաղբյուր բովանդակող գրականության ցանկը:

Գրքի նախաբանում տիկին Առաքելյան-Խառատյանը կարեւորում է ժողովրդական տոների դերը հայության հոգեւոր պահանջմունքների բավարարման գործում: Նա հատուկ շեշտում է, որ 1915-1920 թթ. անցքերի հետեւանքով հայության մի մեծ հատվածը կորցրեց իր բնօրրանը, իսկ մյուս հատվածը հայտնվեց խորհրդային կարգերի տակ: Արդյունքում հայությունը զրկվեց իր ժողովրդական տոները բնականոն զարգացնելու հնարավորությունից: Այստեղից ելնելով հեղինակը առաջ է քաշում ժողովրդական տոները վերականգնելու խնդիրը՝ դրանց տալով սակայն նոր, արդի ժամանակներին համապատասխանող ձեւ եւ բովանդակություն, տոներ, որոնք կատարեն ոչ թե ազգագրական պրոֆեսիոնալ խմբերը, այլ՝ որոնց մասնակիցն ու հանդիսատեսը միաժամանակ լինի ժողովուրդը:

Գրքում տեղ են գտել նյութին առնչվող մի շարք լուսանկարներ, նաեւ, ցավոք, ուղղագրական անհամեմատ շատ սխալներ:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Մայիսի 17

- 1510 թ. մահացավ իտալացի գեղանկարիչ Սանդրո Բոտիչելլին: Բոտիչելլի՝ 15-րդ դարավերջի ամենավառ նկարչի ստեղծագործության մեջ իրենց արտահայտությունը գտան այդ դարաշրջանի արվեստի ողջ բարդությունն ու հակասականությունը:
- 1606 թ. Մոսկվայում բռնկվել է ապստամբություն լեհ զավթիչների դեմ: Այդ նույն օրը Բորիս Գոդունովի հրամանով սպանվել է Դմիտրի 1-ինը:
- 1873 թ. ծնվել է ֆրանսիացի գրող Անրի Բարբյուսը: Բարբյուսի առաջին երկերը ներթափանցված են խոր հոռետեսությամբ: Երբ սկսվեց Առաջին համաշխարհային պատերազմը, նա կամավոր մեկնեց ճակատ:
- 1966 թ. մահացել է գրող Վահրամ Ալազանը: 1915 թ. փրկվելով եղեռնից, Ալազանների (Գաբուզյանների) ընտանիքը 12-ամյա Վահրամի հետ տեղափոխվում է Երեւան:
- Այսօր հին հայկական տոմարով Մարերի ամսվա Ասակ օրն է:

ՆԱԻՐԱ ԹԱԳԵՎՈՍՅԱՆ

ՍԵՂԱՆԻ ԹԵՆԻՍ

Լայն հեռանկարներ են բացվում

Հայաստանի հավաքականը կխաղա եվրոպական լիգայի առաջին դիվիզիոնում

Եվրոպայի սեղանի թենիսի միությունից մարզածեւի հանրապետական ֆեդերացիան հրավեր ստացավ՝ մասնակցելու աշխարհամասի լիգայի մրցումներին: Բրեմենում տեղի ունեցած Եվրոպայի առաջնությունում հայկական սեղանի թենիսի դորոցը փայլուն հուշեր թողեց: Մեր ազգային թիմն իրավունք նվաճեց խաղալու եվրոպական լիգայի 2-ամյա մրցաշարի առաջին դիվիզիոնում: Այստեղ հանդես կգան այնպիսի հզոր երկրներ, ինչպիսիք են Անգլիան, Բելգիան, Հունգարիան, Ռումինիան, Իտալիան, Նորվեգիան, Սլովենիան, Իսպանիան, Սլովակիան, Իսրայելն ու Ֆինլանդիան: Այս 12 երկրների հավաքականները կբաժանվեն երեք ենթախմբի (յուրաքանչյուրում 4-ական թիմ): Հայաստանի հավաքականի մրցակիցները հայտնի կդառնան վիճակահանությունից հետո: Այս մրցումներում թիմերը հերթով կլինեն հյուրընկալվողի ու հյուրընկալողի դերում: Իհարկե, այստեղ հսկայական ջանքեր ու ծախսեր են պահանջվում, սակայն մրցաշարը լայն հեռանկարներ կբացի հայկական սեղանի թենիսի զարգացման ու հզորների խմբում դարձյալ տեղ գրավելու դժվարին ճանապարհին: Հուսով ենք, որ մենք կհաղթահարենք մեր առջեւ դրված բոլոր արգելքները, նաեւ՝ մեր բարեկամ ու համագործակից երկրների մարզասերների միացյալ ջանքերով: Ավելացնենք, որ սեղանի թենիսի հանրապետական ֆեդերացիան հաստատել է իր մասնակցությունը եվրոպական լիգայի խաղարկությանը:

Սիրիայի չեմպիոն թիմը Երեւանում էր

Երեւանում էր գտնվում Սիրիայի չեմպիոնը՝ Դամասկոսի ոստիկանների թիմը, որի շարքերում խաղում են ազգային հավաքականի մի շարք անդամներ՝ գլխավորությամբ երկրի չեմպիոն Սաադ Բարուդիի: «Դինամո» մարզադահլիճում միացյալ ուսումնամարզական հավաք անցկացնելով, հյուրերը նախապատրաստվում էին Բեյրութում կայանալիք արաբական աշխարհի ակումբային տարեկան մրցաշարին: Սիրիացիները բարեկամական հանդիպումներ ունեցան նաեւ Հայաստանի ազգային թիմի հետ, որը հանդես եկավ Եվրոպայի առաջնությունում փայլուն խաղ ցույց տված Սամվել Վարդանյանի գլխավորությամբ: Մեր սեղանի թենիսի վարպետների խաղով հիացել է Սիրիայի ոստիկանների թիմի պետ, 1980 թ. արաբական աշխարհի առաջնության արծաթե մեդալակիր Մամոն Քալասը, որը հայ մարզիկներին հրավիրեց պատասխան ուսումնամարզական հավաք ու մրցումներ անցկացնել Դամասկոսում: «Մենք շատ բան ունենք ձեզանից սովորելու...», խոստովանեց հյուր թիմի պետը, որը, հակառակ իր 45 տարիներին, մասնակցում էր ամենօրյա մարզումներին:

Երկու հավաքականների համատեղ անհատական մրցաշարում հաղթող ճանաչվեց Սամվել Վարդանյանը, որը եզրափակիչում 3-0 հաշվով պարտության մատնեց Սաադ Բարուդիին: 3-րդ տեղը գրավեց... Մարիաննա Սահակյանը: Այնուհետեւ թիմային մրցապայքար ծավալվեց հյուրերի եւ հյուրընկալողների միջեւ: Հանդիպումն ավարտվեց «Դինամոյի» հաղթանակով՝ 3-0 հաշվով: Սիրիայի չեմպիոն թիմի անդամները ծանոթացան մայրաքաղաքին, եղան նաեւ Սեւանում:

Հայաստանի եւ Սիրիայի մարզիկները «Դինամոյում»

Այսպիսով, Սիրիայի ոստիկանների թիմը, լիարժեք օգտագործելով Հայաստանում իր կեցությունը, վերադարձավ հայրենիք, սպասելով մեր ինչպես տղամարդկանց, այնպես էլ կանանց հավաքականների ժամանմանը Դամասկոս, որտեղ հուլիսի 15-ից օգոստոսի 1-ն անցկացվելու է ուսումնամարզական հավաք:

ՎԱՀՐԱՄ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ

ԹԵՆԻՍ

Առաջինը Մագնուս Նորմանն է

Այս շաբաթվանից աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստների դասակարգման ցուցակը կգլխավորի շվեդ Մագնուս Նորմանը: Նա ցուցակում փոխարինեց Անդրե Աղասիին (ԱՄՆ):

Դա հայտնի դարձավ Հռոմում անցկացված «Մասթերս» շարքի մրցաշարից հետո, որտեղ 23-ամյա մարզիկը գրավեց առաջին տեղը: Եզրափակիչում Նորմանը չորս խաղափուլում հաղթեց բրազիլացի Գուստավո Կուերտենին: Հաշիվն է 6-3, 4-6, 6-4, 6-4:

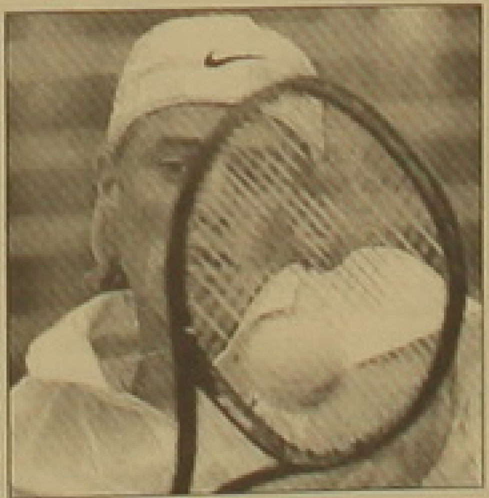

ՌԵՅԹԵՐ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Խոշոր անակնկալ գրանցվեց Բեռլինում անցկացված կանանց խոշոր մրցաշարում: Կիսաեզրափակիչներից մեկում Կոնչիտա Մարտինեսը (Իսպանիա), որը վերջին շրջանում առանձնապես աչքի չէր ընկնում, կարողացավ պարտության մատնել աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստուհի Մարտինա Հինգիսին (Շվեյցարիա): Մարտինեսը չբավարարվեց դրանով եւ եզրափակիչում վստահորեն (6-1, 6-2 հաշվով) հաղթելով Ամանդա Կոետցերին (ՀԱՀ), նվաճեց գլխավոր մրցանակը:

ՇԱԽՄԱՏ

Այս անգամ չհաջողվեց...

Նախորդ «Նյու Յորք օփեն» մրցաշարում Հայաստանի շախմատիստները փայլուն հաջողության էին հասել՝ գրավելով առաջին երեք տեղերը, իսկ հաղթողի կոչումը նվաճել էր Արտաշես Մինասյանը:

Ցավոք, այս տարվա Նյու Յորքի բաց առաջնությունում այդ հաջողությունը կրկնել մեր շախմատիստներին չհաջողվեց: Առավել հաջող հանդես եկավ միջազգային վարպետ Նորայր Քալանթարյանը, որը շվեյցարական մրցակարգով, 9 տուրով անցկացված մրցաշարում վաստակեց 6,5 միավոր եւ գրավեց 15-րդ տեղը: Գրոսմայստեր Արտաշես Մինասյանի արդյունքն է 6 միավոր (17-րդ տեղ), իսկ միջազգային վարպետներ Անդրանիկ Մաթիկոզյանն ու Դավիթ Կարաքոզյանը վաստակեցին համապատասխանաբար 5 եւ 4,5 միավոր:

200 շախմատիստների պայքարում հաղթող դարձավ նախկին մոսկվացի, իսկ այժմ Իսրայելի ներկայացուցիչ Իլյա Սմիրինը, որը 7,5 միավոր վաստակեց: Չորս մասնակիցներ հաղթողից ետ մնացին կես միավորով: Ըստ գործակիցների աղյուսակի, երկրորդ-հինգերորդ տեղերը զբաղեցրին Իգոր Խենկինը, Նիկ դե Ֆիրմիանը, Ալեքսանդր Գոլդինը, Ալեքսանդր Իվանովը:

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Կմասնակցեն գավաթի խաղարկությանը

Մայիսի 19-21-ը Մոսկվայում կանցկացվի հրապարակային հեծանվավազքի աշխարհի գավաթի խաղարկության առաջին փուլը:

Մրցումներին կմասնակցեն նաեւ Հայաստանի հավաքականի անդամները՝ Արսեն Ղազարյանը, Արմեն Գյոզալյանը, Դմիտրի Դյակովը եւ Մայիս Թամրազյանը: Հետաքրքիր է, որ չորս հեծանվորդներն էլ ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի ուսանողներ են: Թիմի ավագ մարզիչն է հանրապետության վաստակավոր մարզիչ Գեւորգ Գյոզալյանը:

Մեր հեծանվորդները հանդես կգան չորս մրցաձեւում՝ 1 կմ տեղից վազք, արագավազք, խմբային վազք, 4 կմ հետապնդումով անհատական վազք:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Չորս առաջին մրցանակ

Թբիլիսիում անցկացվեց բռնցքամարտի պատանեկան միջազգային մրցաշար, որի մասնակիցները պայքարեցին անցյալում հայտնի բռնցքամարտիկ, ԽՍՀՄ-ի եւ Եվրոպայի չեմպիոն Դավիթ Կվաճաձեի մրցանակների համար: Մրցումներին մասնակցեցին Անդրկովկասի երեք հանրապետությունների մի քանի տասնյակ մարզիկներ:

Մրցաշարում հանդես եկան Հայաստանի 18 պատանի բռնցքամարտիկներ, որոնք ներկայացնում էին Վանաձորը, Սեւանը, մայրաքաղաքի «Դինամոն», բռնցքամարտի հանրապետական դպրոցը: Մեր մարզիկները հաջող մրցելույթներ ունեցան Վրաստանի մայրաքաղաքում՝ նվաճելով 4 առաջին, 1 երկրորդ եւ 2 երրորդ կարգի մրցանակներ: Մրցաշարի հաղթողներ դարձան Կառլեն Առաքելյանը (32 կգ քաշային կարգ, «Դինամո»), Հայկ Սարկոսյանը (48 կգ, «Դինամո»), Արտյոմ Պետրոսյանը (51 կգ, Սեւան), Արկադի Բաբախյանը (54 կգ, Վանաձոր): Երկրորդ մրցանակակիր դարձավ Անուշավան Մանուկյանը (57 կգ, ԲՀԴ), երրորդ՝ Ռաֆայել Նազարյանը (66 կգ, «Դինամո») եւ Արմեն Մնացականյանը (69 կգ, «Դինամո»):

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹՅՈՒՆ

Սվետլանա Խորկինայի բենեֆիսը

Փարիզում անցկացվեց սպորտային մարմնամարզության Եվրոպայի կանանց հերթական առաջնությունը:

Թիմային մրցապայքարում ուժեղագույնը Ռուսաստանի հավաքականն էր, որը հանդես եկավ հետեւյալ կազմով՝ Սվետլանա Խորկինա, Ելենա Զամոլոդչիկովա, Ելենա Պրոդունովա, Եկատերինա Լոբազնյուկ: Երկրորդ տեղում Ուկրաինայի, երրորդում՝ Ռումինիայի հավաքականներն են:

Անհատական մրցումներում փայլուն հանդես եկավ հանրահայտ մարզուհի, ռուս գեղեցկուհի Սվետլանա Խորկինան: Նա նախ նվաճեց բազմամարտի չեմպիոնուհու կոչումը (այստեղ երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրներ դարձան համապատասխանաբար Ելենա Զամոլոդչիկովան եւ ուկրաինուհի Վիկտորիա Կարպենկոն: Խորկինան այնուհետեւ հաղթեց զուգափայտերի եւ հավասարակշռության գերանի վարժություններում: Այսպիսով, թիմային եւ անհատական մրցումներում նա 4 ոսկե մեդալ նվաճեց:

Առանձին գործիքների վարժություններում աշխարհամասի չեմպիոնուհիներ դարձան նաեւ ռումինուհի Սիմոնա Ամանարը (հենացատկեր) եւ ֆրանսուհի Լյուդիվին Ֆուռնոնը (ազատ վարժություններ):

ՌԵՅԹԵՐ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային սկանվորդի պատասխանները

Հորիզոնական

6. Անդրի: 7. Մայլ: 8. Թունել: 10. Բինոմ: 11. Թեքնի: 14. Բոստոն: 15. Մայոլ: 16. Գվարդիա: 18. Հսկա: 20. Կտակ: 22. Մազուրկա: 23. Կասսա: 24. Դակրոն: 25. Դողոշ: 27. Դոսյե: 28. Նանդու: 29. Նիշա: 30. Մուրադ:

Ուղղահայաց

1. «Մալքի»: 2. Աղենոմա: 3. Ոիթմ: 4. Գոնդոլ: 5. Բազե: 9. Լոտոս: 12. Թավուս: 13. Նորեկ: 14. Բորսա: 17. Իջեւան: 18. Հյուգո: 19. Կակաո: 21. Արկան: 22. Մաեստրո: 23. Կոռնետ: 25. Դենդի: 26. Դաշտ: 27. Դումա:

ԽԱՉԲԱՌ

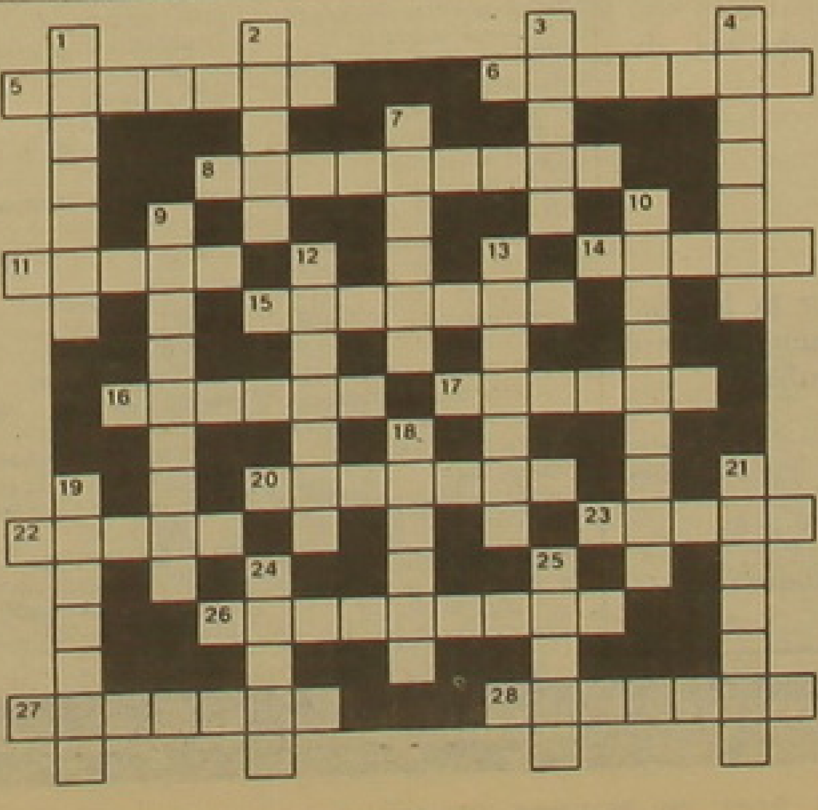

Ուղղահայաց

1. Օսկարակիր կինոնկար, որի սցենարը գրել է ամերիկացի սցենարիստ եւ պրոդյուսեր Չարլզ Բրեկետը: 2. Հայերի սիրած ճաշատեսակը: 3. Ծառնի տեսակ: 4. Հայ ազգագրագետ, բանահավաք, հնագետ: 7. Լաքերի, պայթուցիկ նյութերի արտադրության մեջ օգտագործվող նյութ: 9. Երկաթ ձուլելու դոմնայի անունը: 10. Ֆրանսիացի լուսավորիչ, փիլիսոփա, գրող: 12. Հույն պատմաբան: 13. Պատմական դեպքերն ու իրադարձությունները ըստ տարիների գրի առնող: 18. Աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստներից: 19. Ռումինացի դրամատուրգ, «աբսուրդի թատրոնի» հիմնադիրներից: 21. Ռուս էստրադային աստղ: 24. Գյուղ Հայաստանում, Արարատ քաղաքից հյուսիս-արեւմուտք: 25. Քաղաք Կիլիկիայում:

Հորիզոնական

5. Սովետական ականավոր ակնաբան, վիրաբույժ: 6. Ֆրանսահայ նկարիչ: 8. Հակաբորբոքային դեղամիջոց, հակաբիոտիկ: 11. Ծխախոտի տեսակ: 14. Հայ քանդակագործ: 15. «Ոսկե վազերի մեջ» վեպի հեղինակը: 16. «Ծերունին եւ ծովը» օսկարակիր մուլտֆիլմի ռեժիսորը: 17. «Գեղեցկություն ամերիկյան ձեւով» օսկարակիր կինոնկարի ռեժիսորը: 20. Ո՞ւմ անունով է կոչվում Մոսկվայի լարային քառյակը: 22. Իրավաբանական գործեր կատարող պաշտոնյա: 23. «Բոռ» վեպի հերոս: 26. «Փարիզի աստվածամոր տաճարը» վեպի հերոս: 27. Թաղամաս Կ. Պոլսում, որտեղ 1838 թ. բացվել է հայ աշխարհիկ առաջին ճեմարանը: 28. Ցավազրկող դեղամիջոց:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Օրվա հետքով

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Իրանի փոխարտգործնախարար Սարմադին ժամանեց Բաքու

Ուրբաթ բարձրաստիճան հյուրին կընդունի նախագահ Քոչարյանը

Երեկ Ադրբեջանի մայրաքաղաք Բաքու ժամանեց Իրանի փոխարտգործնախարար Մորթեզա Սարմադին: Տարածաշրջան մեկշաբաթյա այցի շրջանակներում պրն Սարմադին բանակցություններ կվարի Անդրկովկասի երեք երկրների նախագահների, վարչապետների, արտգործնախարարների եւ բարձրաստիճան այլ պաշտոնյաների հետ:

Լրատվական գործակալությունները դեռեւս չեն տարածել-թե Բաքվում երեկ կայացած հանդիպումների ընթացքում հատկապես ինչ հարցեր են քննարկվել: Անկասկած, պրն Սարմադին մեկ անգամ եւս կհայտնի իր երկրի դժգոհությունը Ադրբեջանի արտգործնախարար Վելայաթ Գուլիեւի Վաշինգտոնում օրերս արված հայտարարության (խոսքը Իրանի հյուսիսում բնակվող ադրբեջանցիների մասին է, որոնք, Գուլիեւի կարծիքով, զրկված են մայրենի լեզվով հաղորդակցվելուց, ազգային դպրոցներ ունենալուց) առնչությամբ:

Փոխարտգործնախարար Սարմադին չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի հանդիպումներ կունենա Վրաստանում, իսկ ուրբաթ կժամանի Երեւան: Նախատեսված են հանդիպումներ նախագահ Քոչարյանի, վարչապետ Մարգարյանի, արտգործնախարար Օսկանյանի հետ: Ի թիվս այլ հարցերի, Իրանի փոխարտգործնախարարը Հայաստանի ղեկավարության հետ կքննարկի հայ-իրանական երկկողմ հարաբերությունները, որոնք վերջին երկու տարիներին փոքր-ինչ նվազել էին:

Վստահելի դիվանագիտական աղբյուրներն **«Ազգին»** տեղեկացնում են, որ քննության կառնվի ԼՂ հակամարտության խաղաղ կարգավորման ընթացքը, ինչպես նաեւ «Մեղրիի հարցը», որին սկսել է անդրադառնալ նաեւ իրանական մամուլը: Քննարկումների հիմնական թեմա կլինի նաեւ Իրան-Հայաստան գազամուղի կառուցումը:

Թ. Հ.

ԱՊՀ երկրների նախագահները կբանակցեն Մինսկում

ՄԻՆՍԿ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Հաջորդ շաբաթ տեղի կունենա ԱՊՀ երկրների նախագահների այցը Մինսկ: Մայիսի 22-ին այնտեղ կայցելի Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը, որը բանակցություններ կանցկացնի Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի, երկրի այլ ղեկավարների հետ եւ նրանց հետ մի շարք միջազգային փաստաթղթեր կստորագրի: Մայիսի 23-ին նախատեսվում է Ռուսաստանի, Ղրղզստանի, Տաջիկստանի եւ Հայաստանի նախագահների այցը Մինսկ: Վլադիմիր Պուտինը, Ասկար Ակաեւը, Էմոմալի Ռահմոնովը Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի եւ Նուրսուլթան Նազարբաեւի հետ կանցկացնեն Մաքսային միության մասնակից պետությունների միջազգային խորհրդի նիստը: Բանակցություններին կմասնակցի նաեւ Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Պաշտոնական տեղեկության համաձայն, ԱՊՀ երկրների ղեկավարները հատուկ ուշադրություն կհատկացնեն կոլեկտիվ անվտանգության հարցերին:

Ուկրաինան պատրաստ է Ղարաբաղ ուղարկել իր խաղաղարարներին

ԿԻԵՎ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Ուկրաինան պատրաստ է մասնակցել Լեռնային Ղարաբաղում խնդիրների կարգավորման համար խաղաղարար զորակազմի ստեղծմանը, եթե ԵԱՀԿ-ն եւ խնդրի կարգավորման կողմերը նպատակահարմար գտնեն: Այդ մասին Ադրբեջանի արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավար Վիլայաթ Գուլիեւի հետ բանակցություններից հետո մամուլի ասուլիսի ժամանակ մայիսի 15-ին հայտարարել է Ուկրաինայի արտգործնախարար Բորիս Տարասյուկը: Տարասյուկի խոսքերով, Լեռնային Ղարաբաղի նկատմամբ Ուկրաինայի ունեցած դիրքորոշումը լիովին համապատասխանում է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ԵԱՀԿ-ի որոշումներին: Ուկրաինան նաեւ պատրաստ է խնդրի կարգավորման մասնակիցներին ընդունել Կիեւում, եթե կողմերը ցանկանան: Իր կողմից Գուլիեւը նշել է, որ մարտի 16-17-ին Բաքու կատարած այցի ընթացքում Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման «միանշանակ եւ շատ ծանրակշիռ» հայտնել է Ուկրաինայի աջակցությունն Ադրբեջանի՝ Լեռնային Ղարաբաղի նկատմամբ ունեցած դիրքորոշմանը:

«Հրեաները հանուն խաղաղ Կովկասի»

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ամերիկյան հրեական կոմիտեի տարեկան նիստում, որ կայացել է մայիսի 2-7-ը Վաշինգտոնում եւ որին մասնակցել է 700 մարդ, ի թիվս անտիսեմիտիզմի դեմ պայքարի, մերձավորարեւելյան խաղաղության գործընթացի հարցերի, քննարկվել է նաեւ ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորումը: Ինչպես հայտնեց Հայաստանի հրեական համայնքի ղեկավար Ռիմա Վարժապետյանը, որը մասնակցել է կոմիտեի աշխատանքին, այդ հարցը քննարկվել է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հրեական համայնքների ներկայացուցիչների հանդիպմանը՝ Ամերիկյան հրեական կոմիտեի ղեկավարության մասնակցությամբ: Ըստ տիկին Վարժապետյանի, հանդիպմանը կողմերը ներկայացրել են ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման վերաբերյալ իրենց պատկերացումները եւ հայտարարել այդ հարցում առճակատման մոտեցման անընդունելիության մասին: Հանդիպման մասնակիցներն առաջարկություն են ներկայացրել Ամերիկյան հրեական կոմիտեի հովանու ներքո «Հրեաները հանուն խաղաղ Կովկասի» խաղաղարար խումբ ստեղծելու վերաբերյալ:

AED · Academy for Educational Development

USAID

CHEMONICS INTERNATIONAL INC

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթության զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Քեմոնիքս ինթերնեշնլը

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ AED-ի «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը տեղի կունենա մայիսի 19-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան կենտրոնում (Խանջյան 50):

Հանդիպմանը կմասնակցեն

ՀՀ ստանդարտների ազգային ինստիտուտի փոխտնօրեն

Կարլեն Ադամյանը,

Հայաստանի սպառողների միության նախագահ

Արմեն Պողոսյանը:

*Թեման՝ **«Արտադրանքի եւ ծառայությունների որակի վերահսկման չափանիշներ եւ համակարգեր. պետական եւ հասարակական կառույցների համագործակցությունը Հայաստանում որակի վերահսկման միջազգային չափանիշների հաստատման գործում»:***

Հանդիպումից հետո ժամը 13:30-ին, տեղի կունենա տնտեսական եւ իրավաբանական թեմաներով գրող լրագրողների համար Քեմոնիքս ինթերնեշնլի կազմակերպած սեմինարների շարքի հերթական թեմայի ներկայացումը:

«ՀՀ դատական համակարգը»

թեմայով հանդես կգա

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քրեական եւ զինվորական գործերով պալատի նախագահ

Միեր Խաչատրյանը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՇՎԱՊԱՀՆԵՐԻ ԵՎ ԱՈՒԴԻՏՈՐՆԵՐԻ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱՆ (ՀՀԱԱ) ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

ԹԵՄԱՅՈՎ

Դասընթացները նախատեսված են ոչ հաշվապահների համար: Դասընթացների նպատակն է հաշվապահական հաշվառման բնագավառում չմասնագիտացված անձանց ծանոթացնել ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման եւ օգտագործման սկզբունքներին: Ուսումնասիրվող թեմաները հետեւյալն են

1. Հաշվային տեղեկատվական համակարգը
2. Ֆինանսական հաշվետվությունների վերլուծություն
3. Տնտեսական որոշումների ընդունում

Առաջարկվող դասընթացների տեւողությունը կազմում է 12 ժամ: Նախնական հաշվապահական կամ տնտեսագիտական կրթությունը պարտադիր չէ: Դասընթացներն ընթանալու են երեք տարբերակված խմբերում

Արժեթղթերի շուկա

Դասընթացը նախատեսված է արժեթղթերի շուկայի աշխատակիցների համար եւ տեղի կունենա մայիսի 24-26-ը, ժամը 13:00-17:00:

Գյուղատնտեսության բնագավառ

Դասընթացը նախատեսված է գյուղատնտեսության բնագավառի աշխատակիցների համար եւ տեղի կունենա մայիսի 23-25-ը, ժ. 13:00-17:00:

Արտադրական ձեռնարկություններ

Դասընթացը նախատեսված է ձեռնարկությունների ղեկավար կազմի համար եւ տեղի կունենա մայիսի 30-ից հունիսի 1-ը, ժամը 13:00-17:00:

Դասընթացներին հերթագրվելու եւ առավել մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար դիմել Անահիտ Խաչատրյանին (ժ. 12:00-18:00) հետեւյալ հեռախոսահամարներով 54-16-65, 24-93-19, 24-93-19, 24-93-29, 24-91-78, 24-94-67 կամ դիմել ՀՀԱԱ, Կարապետ Ուլնեցու 31, V հարկ (Ադոնցի անվան էկոնոմիկայի ինստիտուտի շենքը):

Դասընթացներն անվճար են, տեղերը սահմանափակ:

ARMENTEL

Հայտարարություն

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ՝ ցանցային սարքավորումների մատակարարման համար: Մրցույթին կարող են մասնակցել ՀՀ տարածքում գրանցված կազմակերպությունները եւ մատակարարները:

Մրցույթի անցկացման պայմանների, ինչպես նաեւ պարտաքների տիպերի եւ քանակների մասին համապատասխան փաստաթղթերը կարող եք ստանալ հետեւյալ հասցեով՝ Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ.՝ 28-70-66:

Առաջարկները պետք է ներկայացվեն վերոհիշյալ հասցեով, մինչեւ 2000 թ. մայիսի 30-ը, ժամը 12-ը:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

17 մայիս

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.10 Հայորդաց տներ
10.20 Մանուկի կրպակ
10.30 «Համայնապատկեր»
11.00 Գ/Ֆ «Անտեսանելի հայրիկը»
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
16.00 «Ասպեկտ» վիճակախաղ
16.40 Մուլտֆիլմեր «Պելստոպլանը», «Սեւ գայլի լեգենդը»
17.00 Հայլուր
17.20 Մուտք
17.40 «Կենդանի տիկնիկ»
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 «Հուսո աստղ»
(նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
19.50 Ռուբիկոն
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Ազգային ժողովի նիստում. հայտարարություններ, հարցեր կառավարությանը
(Արբանյակային հեռարձակմամբ
21.40 Հեռուստաներկայացում «Սեր աստղերի տակ»
Փաստագրական ֆիլմ «Հեքիաթ թոլինի մասին»)
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Ռոնան»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 «Հարցեր»
21.20 Օրը
22.25 «1-02»
22.35 «Շոկ»
22.50 Գ/Ֆ «Վտանգավոր խաղ»

9.00 Տոմար
10.30 Աստարեզ (կրկնություն)
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Մանուկի խոսնակ
20.10 Գիտաստղեր
20.30 Կամ-կամ
21.10 Դիվանադար
22.05 Գ/Ֆ «Օպերատիվ կենտրոնը»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Մութ սենյակ
1.00 Գ/Ֆ «Ֆրենկիի աստղը»
(ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Հրաշալի ընկերախումբ
16.35 Ջունգլիների կանչը
17.00 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.35 Սերիալ «Տառապանքի ուղիներով»
19.00 Նորություններ
19.30 Կոմիկների կարաս
20.00 Մարդը եւ օրենքը
20.45 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Ով հիշեն...
23.40 Ֆուտբոլ. ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ, եզրափակիչ
00.35 Նորություններ
01.40 Սերիալ «Ուրբաթ. 13-ը»

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20-10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
9.20 Հեռուստատեսային ՀՄՍ. հերթապահ բաժանմունք
10.40 «Արենա-սպորտ»
11.20 Սերիալ «Գնչուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Հեռուստատեսային ՀՄՍ
13.25 Մոսկվա-Մինսկ
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.30 «Կանանց քաղաք»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներն ու նավավորները»
16.45 Իմ ընտանիքը
17.40 Մուլտծրագիր
18.30 Աշտարակ
18.55 РТР-ի փոստը
19.25 Թատրոն+TV. Վալերի Գարկալին
20.25 «Սպիտակ թութակ» ակումբ
21.40 Սերիալ «Վայրի հրեշտակ»
22.40 Սերիալ «Վերջին Դոնը»
00.30 Տղամարդը եւ կինը
01.20 Ֆուտբոլ+TV
02.15 Կինոյի ժամ. Թոմի Լի Ջոնսը «Տղաները Տեխասից» ֆիլմում (ԱՄՆ)
04.15 Հերթապահ բաժանմունք

@rminco Global Telecommunications — ԻՆՏԵՐՆԵՏ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» ՍՐՃԱՐԱՆՈՒՄ: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1260 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 16. 05. 2000 Գինը՝ 100 դրամ